Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 112 (17235) | 1986 оной майн 15, четверг | Сэн 3 мүн.

ЭДЕЭ ХООЛ ЭЛБЭГЖҮҮЛХЫН ТУЛА

[illegible]

...нуур, соорэмүүдтэ загаhа олзоборилхо арга бо-...нууд ехэ. Гэбэшье энэ талаар ёhотой үүсхэл гаргагда-...

...үгөөр хэлэбэл, республикын эдеэ хоолой ноосэнүү-...бэгжүүлхын, хүн зониие элдэб янзын эдеэ хоолоор ...ые hайжаруулхын тула бүхы арга боломжонууд гүйсэд ...гдэхэ зэргэтэй.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГА 86

ХУРДАДХАЛГЫН ЗАМААР

«Ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха талаар КПСС-эй XXVII съезд дээрэ табигдаhан зорилгонуудые бэелүүлгэ агропромышленна комплексын предприятинуудай ба эмхинүүдэй ажал ябуулгын hайжаруулгада, арадай энэ шухала секторто бүхы экономическа арга хэрэгсэлнүүдые гуримшуулгада, колхоз, совхозуудай бэеэ даагаад ажаллаха ябадалые үргэдхэлгэдэ, ажал хэрэгүүдэйнгээ үрэ дүнгүүдэй түлөө тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлгэдэ шиидхэхы амжалтануудые түйлаха эрилтэ табина» гэжэ ороной агропромышленна комплекс дотор ажахы эрхилэлгын экономическа арга хэрэгсэлнүүдые саашадань нарижуулан hайжаруулха тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталан абаhан тогтоол дотор онсолон заагдана.

Эндэ хэлэгдэhэн сэсэн мэргэн үгэнүүд бидэнэрые шэнэ арбан хоёрдохи табан жэлдэ бүри hайнаар хүдэлхые, ажалдаа эзэн ёhоор хандахые, хурдадхалгын замаар урагшаа хараа байса дабшахые уряална гээшэ. Үнгэрhэн табан жэлдэ энэ талаар hайн үндэhэ hуури табигдаа гэхэ байнаб. Илангаяа хүдөө ажахын материально-техническэ баазань яhала hайжаруулагдаа. Районой ажахынуудта жэл бүхэндэ гүрэн түрэhөө хүсэ ехэтэ техникэ, машина олоор абтаа. Газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаhан байха юм. Минеральна утэгжүүлгэ, гербицид, «Тур» препарат болон бусад зүйлнүүд худалдагдан абтажа, газарай хүрьhэндэ, ургасада яhала оруулагдаа.

Энэ табан жэлэй хугасаа соо районой ажалшад ажахы эрхилэлгын экономическа арга хэрэгсэлнүүдые нарижуулан hайжаруулжа, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые хоёр дахин дээшэлүүлхэ ёhотой болоно. Энээнэй ехэнхи хубинь тараан ажалhаа абтаха ушартай. Тиимэhээ совхозуудай тараашад мүнөөдэрэй эрилтээр хурдадхалгын энэ хабар илангаяа hайнаар хүдэлжэ, бата найдамтай үндэhэ hуури табиха ёhотой болоно. Нэн түрүүн хэрэглэгдээгүй арга нөөсэнүүд, боломжонууд гүйсэд ашаглагдаха, байгша оной түсэбтэ даабари заатагүй дүүргэгдэхэ ёhотой гэжэ тараан ажал эрхилэгшэд hайн ойлгоно. Тиигэжэ түрүүшын жэлhээ эхилжэ, ороohо таряа ургуулгада эршэмтэй онол арга хэрэглэхэ гээшэ мүнөөдэр тон шухалада тоологдоно.

Баян ургасын үндэhэ hуури табиха талаар район дотор яhала ажал хэгдээ гэхэ байнаб. Үбэлэй hарануудта техникэ, машина заhабарилагдаа, механизаторнуудай мэргэжэлынь дээшэлүүлэгдээ. Хабарай тарилгын эхилхын урда тээ ажахынуудай болон районуудай хоорондо шалгалта үнгэргэгдэжэ, дутуу дунданууд элирүүлэгдээ hэн. Илангаяа «Георгиевский», Анаагай, Хориин совхозууд энэ харюусалгатай хаhадаа муу бэлэдхэлтэй хүрэжэ ерэhэн байгаа. Мүнөө эдэ дутагдалнууд дууhан усадхагдаа.

Мүн лэ эдэ үдэрнүүдтэ районой ажахы бүхэндэ механизаторнууд переаттестаци гаража, мэргэжэлээ дээшэлүүлhэн тухай үнэмшэлгэнүүдые абаба. Хүрбын, Хасууртайн, Хүлэй, Дээдэ-Тайлсын совхозуудай тараашад hайн бэлэдхэлтэй байhанаа харуулаа. Эдэ ажахынуудта техникэньшье hайнаар бэлдэгдэhэн, механизаторнуудшье олоороо шалгалта бариhан байха юм.

Байгша оной ургасада бүхыдөө 76 200 центнер үрэhэн хаагдаhан, Үдын, Хүрбын, Дээдэ-Тайлсын совхозуудай үрэhэ хүрэнгэнь бултадаа тарилгын 1-дэхи, 2-дохи класста эртүүр хүргэгдэhэн байгаа. «Георгиевский» совхоздо аяар 2000 центнер үрэhэнэй обёос, Хүлэй совхоздо 500 центнер үрэhэнэй шэниисэ hаяхан болотор тарилгын кондицида хүргэгдөөгүй байшоо. Иимээр тарилгадаа бэлдэhэн ажахынууд баян ургаса ургуулхань бэрхэтэй.

Үтэгжүүлгэ тухай хэлэхэдэ иимэ байна. Совхоз бүхэн хэрэгтэй болохо азотно, калийна, фосфорно үтэгжүүлгэнүүдээ хуу шэрэжэ асараад, нэн түрүүн эршэмтэй технологи хэрэглэхэ полидоо оруулжа эхилбэ. Зарим ажахынууд, тэрэ тоодо Хориин совхозойхид энэ үтэгжүүлгээ сабшалан дээрээ гаргаад, мүнөө тэдэнэй тарааландаа оруулха үтэгжүүлгэнь бага үлэшэнхэй.

Районой совхозууд иимэ бэлэдхэлтэйгээр харюусалгатай хаhаяа эдэ үдэрнүүдтэ эхилбэ. Бултанhаа түрүүлэн Хасууртайн совхозой тараашад поли дээрэ гаража, эртын ороohото ургамалнуудааарижа захалhан байна. Тэдэнэр мүнөө 166 гектарта хара таряа, 100 гектарта шэниисэ тариба. Эндэ тарилгын дүрбэн агрегат хүдэлгэгдэнэ. Дээдэ-Тайлсын совхозой механизаторнууд hайндэрэй hүүлээр 300 гектарта ороohоной холисо тарижа эхилээ hэн.

Энэ шухала кампаниияа ямараар үнгэргэhэнhөө байгша оной түсэбэй дүүргэлтэ сэхэ дулдыдаха ушартай. Бидэ 1986 ондо бүхыдөө 26—27 мянган тонно ороohо, 1000 тонноhоо бага бэшэ хартаабха, овощ, 45 мянган тонно силос, 11 мянган тонно сенаж, 2,5 мянган тонно витаминтай ногооной гурил, 8 мянган тонно түмhэтэ ургамалнуудые, 30 мянган тонно үбhэ ургуулжа абаха түсэбтэйбди. Ажалдаа эршэмтэй, түрүү онол арга хэрэглэжэ, районой тараашад гектар бүриhөө дунда зэргээр 13 центнер ороohо, 100—120 центнер хартаабха, 180—200 центнер овощ, 16 центнер үбhэ хуряаха үндэр уялга абанхай. Энэ жэлдэ бидэ 4000 гектар дээрэ шэниисэ тарихадаа эршэмтэй технологи хэрэглэхэмнай.

Иигэжэ Хориин районой механизаторнууд энэ хүдэлмэреэ майн 25 болотор дүүргэхээр хараална. Эртын ороohото ургамалнуудаа эдэ үдэрнүүдтэ дууhаха хүсэлэнтэйбди. Манай тараашад хабарай тарилгые эмхитэй hайнаар үнгэргэхэ талаар нэгэн дуугаар социалис уялга баталан абаа hэн. Тэрээн соогоо ороohото болон тэжээлэй ургамалнуудые тарихадаа түрүү технологи үргэнөөр хэрэглэжэ, газар тарааланhаа hайн продукци абахын, партиин хараалhан асари ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула даалгагдаhан ажалдаа тад ондоогоор хандадаг болохо түшаа тодорхойгоор бэшэнхэйбди.

Бидэндэ хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд яhала бии гэжэ дээрэ хэлээ hэм. Тэрэнээ гүйсэд хэрэглэхын хойноhоо оролдохо гээшэ тараашадай мүнөөдэрэй гол зорилго болоно. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө манай районой тараан ажалай хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд социально-экономическа хүгжэлтын замаар бата найдамтайгаар урагшаа дабшажа, тараалангай гектар бүриhөө дунда зэргээр 15 центнерhээ доошо бэшэ ургаса хуряажа абаха гэхэ гү, али бүхыдөө 230—232 мянган тонно ороohо суглуулха аргатай байhанаа мэдүүлнэ. Энэ хараа зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ хүдөөгэй хүн бүхэн хубитаяа оруулха уялгатай.

А. ЖАЛСАНОВА,
Хориин районой агропромышленна нэгэдэлэй ахамад агроном.

КИНО БА АЖАБАЙДАЛ

СССР-эй кинематографистнуудай V съезд нээгдэбэ

Үе сагые гүнзэгыгөөр бодомжолжо үзэхэ ниитын эрилтэ, ажабайдалые экран дээрэ тобойм хурсаар, удха түгэлдэрөөр харуулха хүсэл эрмэлзэл олон үндэhэ яhатанhаа буридэдэг совет кинематографистнуудай зохёохы ажал ябуулгые зоригжуулна.

Үнгэрhэн табан жэлэй туршада хэhэн хүдэлмэриингоо дүнгүүдые, ерээдүйдэ бэелүүлхэ түсэбүүдые СССР-эй кинематографистнуудай V съездын делегадууд зүбшэн хэлсэнэ. Тэрэ майн 13-да Москвада, Кремлиин Ехэ ордон соо нээгдэбэ.

Нүхэд **М. С. Горбачевой, Г. А. Алиевай, В. И. Воротниковой, А. А. Громыкын, Л. Н. Зайковой, Е. К. Лигачевой, Н. И. Рыжковой, М. С. Соломенцевой, В. М. Чебриковэй, Э. А. Шеварднадзиин, П. Н. Демичевэй, В. И. Долгихай, Б. Н. Ельцинэй, Н. В. Талызинай, А. П. Бирюковагай, А. Ф. Добрынинай, М. В. Зимянинай, В. А. Медведевэй, В. П. Никоновэй, Г. П. Разумовскиин, А. Н. Яковлевай**, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ **И. В. Капитоновой** ерэжэ hууханань, сугларагшад удаан үргэлжэлhэн альга ташалгаар угтаа.

Партийна, совет, ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, совет кинематографиин элитэ ехэ ажал ябуулагшад, зохёохы холбоонуудай хүтэлбэрилэгшэд мүн лэ президиумдэ hууба. Гадаадын айлшад—хэдэн оронуудай киногой уран бэлигтэн хабаадаhан байгаа.

Үнинэй совет кинематографистнуудай нэгэн, режиссер **И. Е. Хейфиц** оролто үгэ хэлэжэ, съездые нээбэ. Ажал ябуулгын гол уряа лозунг болохо хурдадхалга гэhэн үгэ манай ажабайдалда бүхөөр орожо байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Хурдадхалга хадаа абьяас эрмэлзэлэй хэмжээн, ухаан бодолой хурдан түргэн гүйдэл болоно. Ажабайдал тухай үнэн зүбые үргэнөөр харуулха хэрэгтэ hаад тойбо татадаг бүхы юумэнhээ дары түргөөр хахасаха ёhотойбди.

СССР-эй Кинематографистнуудай холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь **Л. А. Кулиджанов** тоосоото элидхэл хэбэ.

Партиин XXVII съезд дээрэ тодорхойлогдоhон ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалга обществын ажабайдалда эрид хубилалта хэхэ ёhотой гэжэ тэрэ хэлээ. КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэлдэ совет кинематографистнууд халуунаар харюусажа, съездын баталан абаhан шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө шармайн оролдоhон байна. Кино хадаа ниитын hанал бодолой хубинь болоно. Эгээл тиимэhээ фильмүүдтэ бодото байдалай ямараар харуулагдаhые, тэрээндэ фильмүүдэй ямараар нүлөөлдэгые бодомжолонгүй байжа болохогүй. Кино шэнэ түрүү юумэ харуулха, энэ шэнэ юумэнэй түлөө тэмсэдэг геройнуудай образуудые байгуулха, мүнөө үеын шэнэдхэн хубилалтануудта тохёолдоhон хёмороо, зүришэлдөөе элишэлхэ, орёо хурса бэрхэшээл түбэгтэй тэмсэлые харуулха уялгатай.

Манай орон дотор киногой нэрэ хүндэ айхабтар ехэ юм. Эгээл тиимэhээ зохёохы хүгжэлтэдэ үшөөл hулашагаар нүлөөлдэг СССР-эй Кинематографистнуудай холбооной ажал ябуулгые тэрэ шүүмжэлhэн байгаа.

Партиин XXVII съездын материалнууд соо шэнэ түлхисэ абаhан ниитын хүгжэлтын дабшаса кинематографическа зохёохы ажал ябуулгада темэнүүдые олгоно.

Кинематографическа ажал ябуулгын гол шэглэлнүүдые харуулхадаа, элидхэлшэ социальна үнэтэй сэнтэй экранай искусствын түйлалта болоhон зохёол бүтээлнүүдые дурдаба. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайн тухай, патриотизм болон эрэлхэг зоригые хүмүүжүүлhэн, интернационализм болон арадуудай хани барисаанай суртал hургаалнуудые баталhан картинанууд, эрхэтэн ёhоной мэдэрэлые хүмүүжүүлhэн, манай үе сагай хүнүүдтэ зорюулагдаhан фильмүүд, Эсэгэ ороноймнай түүхын толотомо хуудаhануудые hэргээhэн, тэрэнэй эрхим түрүү хүнүүдэй образуудые байгуулhан лентэнүүд тэдэнэй тоодо ороно.

Социалис байгуулалтын түрүү зэргэдэ, түби дэлхэй дээрэ боложо байhан шанга тэмсэлэй охин соогуур кинопублицистикын эрхим зохёолнууд мүндэлдэг гээшэ. Имагтал эдэ hонигүй, гүнзэгы удхагүй фильмүүдые экран дээрэhээ зайсуулха эрилтэ табина.

Баримтата фильмүүдые буулгагшадтай хамта түрүү хүтэлбэрилэгшэдэй, эдэбхитэдэй, новаторнуудай зүрхэ сэдьхэлдэ хадуугдама образуудые байгуулдаг научно-популярна киногой эрхим мастернууд hүүлэй үедэ илангаяа эдэбхитэйгээр хүдэлнэ гэжэ тэмдэглэлтэй.

Үхибүүд болон эдиршүүлдэ зорюулагдаhан фильмүүд хүмүүжүүлхы ехэ удха шанартай байха ёhотой. Иимэ фильмүүдые буулгажа, экран дээрэ гаргаха тухай түсхай тогтоол КПСС-эй ЦК баталан абаhан байгаа.

Саашадаа элидхэлшэ сценариин хэрэгэй, кино-үйлэдбэриин асуудалнуудта, мүн фильмын хуби заяае шиидхэлгэдэ хүн бүхэнэй хүсэл эрмэлзэлые, үүсхэл эдэбхиие дээшэлүүлхэ шухала байhан тухай асуудалнуудта дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Актернуудай мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ гээшэ мүн лэ шухала удха шанартай асуудал болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Зохёохы ажалтай залуушуултай Кинематографистнуудай холбооной ябуулдаг хүдэлмэридэ элидхэл соо гол анхарал хандуулагдаба. Хэдэн арбан жэлэй хугасаа соо — Кулешов болон Эйзенштейнhээ Козинцев болон Герасимов хүрэтэр — hургуулинуудые байгуулгын гайхамшагта ёho заншалые үргэлжэлүүлхэ шухала.

Кино болон харагша гэhэн асуудал мүнөө тон хурсаар табигдана. Кино зохёон буулгалгада шүүмжэлэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ шухала. Совет кинематографиин уласхоорондын холбоо барисаан тухай асуудалнуудта элидхэлшэ мүн лэ дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэбэ. Социалис оронуудай, капиталис болон хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдэй кинематографистнуудтай харилсаа холбоогоо үргэнөөр хүгжөөхэ шухала.

Партиин табиhан зорилгонуудые бидэ бүхы зүрхэ сэдьхэлээрээ дэмжэнэбди гэжэ Л. А. Кулиджанов элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ хэлэбэ.

СССР-эй Кинематографистнуудай холбооной шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ **Л. Н. Нехорошев** элидхэл хээ.

Удаань съезд дээрэ элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлтэ эхилбэ.

(ТАСС).

БУЛТАНhАА УРИДШАЛАН

Байгша ондо ороohото ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса ургуулхын тула эршэмтэй технологи үргэнөөр нэбтэрүүлжэ байhан Мухар-Шэбэрэй районой Суулгын совхозой Гашейн отделениин механизаторнууд 120 гектарта хара таряа тарижа дүүргэбэ.

Хабарай тарилгын эхинhээ хойшо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ «К-700» түхэлэй трактор жолоодогшо Иван Ануфриев онсо шалгарна. Тэрэ нүхэрнай ажахы соогоо хамагhаа урид эртын ороohото ургамалнуудые тарижа захалhан юм. Мүнөө Иван Васильевич үдэр бүхэндэ халаанайнгаа нормые холо үлүүлжэ шалгарна.

В. ХУДАЕВ.

БАЙГААЛИИН БЭРХЭШЭЭЛЫЕ ДАБАН...

Хоринск тээшэ зурыhан дардам шоссе харгыгаар саашалхада Ацагат hууринhаа саана Эрхирэгэй совхозой 3-дахи отделениин үргэн поли хабтайжа харагдаба.

— Энэл даа, манай отделениин поли. Бүхыдөө 1100 гектарта ороohото ургамалнуудые, тэрэ тоодо шэниисэ, хара тарла, обёос таринабди. Тайлганай энэ полидо хоёр «Т-150» трактор үдэр hүнигүй шахуу культиваци хэнэ. Тэдэниие жолоодогшод Мунко Цыденжапов Анатолий Степанов хоёр онсо шалгарна. Тэдэнэр, отделениин түрүү механизаторнууд гээшэ. Мүнөө гурбан агрегат шэниисэ тарина, — гээд отделениин агроном, залуу хүбүүн Цыдып Ринчинов манда хэлээ hэн.

Тарилгын түрүүшын үдэрhөө механизаторнууд Дансаран Баданов, Николай Эрдынеев, Будажаб Галданов, Сергей Баяндуев гэгшэд бүтээсэтэйгээр ажаллана. Тэдэнэр үглөөнэй 7 часhаа үдэшын харанхы болотор поли дээрээ тарилга хэнэ. Журамтай бэрхэ механизаторнууд эртынгээ ороohото ургамалнуудай тарилгые сар соонь сүм дүүргэхэ гэжэ шармайн оролдоно.

Тус отделениин тарилга дээрэ Ацагадай дунда hургуулиин 9-дэхи классай 11 hурагшад селянкэшэнээр ажаллана. Тэдэнэй дунда Саян Нимаев, Марина Очирова, Жамсо Цыренов, Булат Цыбикдоржиев гэгшэд онсо шалгаржа, механизаторнуудай дунда хүндэтэй болонхой.

Ажахын үрэhэнэй ороohон бүхыдөө Ацагат hууринда оршодог гол тоогто хадагалагдадаг, сэбэрлэгдэдэг, хордогдодог байна. Үрэhэ хүрэнгын шанар хэды дахин шалгагдаhан, hайн гэжэ элирүүлэгдэhэн юм.

— Май hара ехэл хүйтөөр эхилээ. Заримдаа hүшэндөө 9 градус хүйтэн болоно. Үдэртөө hалхитай, саhаншье ороно. Сагай уларилай ямаршье байхада бидэ ажалаа хээд байнабди. Шэнэ табан жэлэйнгээ түрүүшын хабарые hайнаар үнгэргэхэ гэжэ булта шадал соогоо оролдонобди, — гээд тракторно-тараан ажалай бригадын бригадир Станислав Дагбаевич Нимаев хэлэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Үрэhэ зөөжэ селянкэдэ ашадаг түсхай машинын жолоошон Цырен Намдаков, отделениин агроном Цыдып Ринчинов. Тайлгын полидохи агрегадууд.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

ЭХИНhЭЭ

эмхитэйгээр хабарайнгаа тарилгын хүдэлмэринүүдые эхилхээр зоригжоhон Худанай совхозой нэгэдэхи отделениин механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ эршэмтэйгээр хүдэлжэ байнхай. Отделениин механизаторнууд дүн хамта 1000 гектар дээрэ ороohото ургамалнуудые тариха юм. Тэдэнэйнь 361 гектарта эршэмтэй технологи хэрэглэгдэхэ байна.

Тарилгын агрегадуудай хоорондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ залуу механизатор Юрий Рекунов муу бэшэ үрэ дүн түйлана. Селянкэ дээрэ хүдэлдэг Василий Кривошеевтэй хамта халаанайнгаа даабариие хододоо үлүүлэн дүүргэнэ.

А. ЧИМИТОВ.

Хэжэнгын район.

...МБУУЛИНhАА МЭДЭЭСЭНЭ

...ЭЛГЭ ЗАЛАН ХУ-...ТҮБ. (ТАСС). «Са-... — «Союз Т-15» — ...1686» гэжэ жолоо-... замбуулинай комп-...дэhээр.

...эриин хараалагда-...рамматай зохилдуу-...онид Кизим болон ... Соловьев үнгэр-... үдэрэй турша соо ... түхеэрэлгэнүүдые, ...дые шалгаhан бай-... [illegible] ...циин таhалга соохи температурые жэгдэ байлгаха талаар хэмжээнүүдые бэелүүлhэн, зарим түхеэрэлгэнүүдыень hэлгэhэн байха юм.

Телеметрическэ мэдээсэлэй болон замбуулинай дайдаhаа хэгдэhэн элидхэлнүүдэй ёhоор, «Салют-7» — «Союз Т-15» — «Космос-1686» гэжэ жолоодогдодог комплекс жэгдэ hайнаар ниидэнэ.

Космонавтнууд Леонид Кизим болон Владимир Соловьевой бэеынь hайн [illegible]

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ЭГЭЭЛ ҮНЭТЭЙ БАЯЛИГНАЙ ГЭЭШЭ

Хүтэлбэрилхы кадрнуудтай ябуулагдадаг хүдэлмэриие саашадань нарижуулан һайжаруулха асуудалда КПСС-эй XXVII съезд ехэ анхарал хандуулба. Съездын документ бүхэндэ кадрнууд тушаа тодо хурса үгэнүүд бэшэгдээ. Партиин энэ шухала хэрэгээр саашадаа бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд, хараа шэглэлнүүд тодорхойлогдоо. Партиин XXVII съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр М. С. Горбачевой хэһэн Политическэ элидхэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ: **«Партиин хэрэгтэ үнэн сэхэ, тэрэнэй политическэ шугамые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй манлайда ябаһан кадрнууд — манай тон гол, эгээл үнэтэй баялигнай гээшэл».** Энэ угаа үндэр, тон зүбөөр үгтэһэн сэгнэлтэ болоно.

Кадрнуудые шэлэн олохо ба томилхо, тааруугаар хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ асуудалда КПСС-эй горком ба партийна эхин организацинууд саг үргэлжын анхарал хандуулжа, зохихо хэмжээнүүдые абажа байдаг гээшэ. Кадр бүхэнэй бэлиг шадабари, политическэ шэнжэ шанар, хүнүүдтэй хүдэлжэ шадаха дүршэл түбхын түрүүн хараада абтана. Урданай, дүршэлтэй болон залуу хүдэлмэрилэгшэдэй ажал ябуулгые нэгэдхэн хүдэлгэхэ гээшэ бүришье шухала зүйл мүн.

Мүнөө үедэ город соо, мүн район соо дээдэ болон дунда һургуулиин эрдэм шудалһан арадай ажахын 1300 гаран мэргэжэлтэд хүтэлбэрилхы ехэ, бага тушаал даажа ябана. Тэдэнэрэй 31 процентнь коммунистнууд. Һүүлэй жэлнүүдтэ партийна, совет, профсоюзай болон комсомолой организацида хүдэлдэг кадрнуудай бүридэл, шэнжэ шанарынь эли бодо һайжарһан байна гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Эхэнэрнүүдые үйлэдбэриин ба ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг болгохын тула партиин горком горитой хүдэлмэри ябуулаа. Районой арадай ажахын һалбаринуудта аяар 12 мянга гаран эхэнэрнүүд хүдэлнэ ха юм. Эдэнэрнай, үнэндөө, урдаа хараха, шиидхэхы удха шанартай хүсэн болоно бшуу. Тиимэһээ эхэнэрнүүдые хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ олоор дэбжүүлхын тула ехэ оролдолгын гаргагдажа байһаниинь элитэ. Мүнөө үедэ партиин горкомой кадрнуудай номенклатурын 32 процентнь эхэнэрнүүд юм. Партийно-ажахын эдэбхитэдэй 31 процентнь баһал эхэнэр ажалшад. Манай бодомжоор энэ яһала гэмгүй үрэ дүн болоно.

КПСС-эй горкомой хүтэлбэрилхы кадрнуудай номенклатурада абтагшадай 65 процентнь дээдэ һургуули дүүргэһэн элдэб мэргэжэлтэй хүнүүд юм. Партийна эхин организацинуудай секретарьнар бултадаа шахуу дээдэ болон дунда һургуули дүүргэһэн байна. Тэдэнэй хахадһаа үлүүнь дээдэ һургуулиин эрдэм шудалһан кадрнууд болоно бшуу. Партиин горкомой аппаратда хүдэлдэг харюусалгата 19 хүдэлмэрилэгшэднай дээдэ һургуули дүүргэһые үнэмшэлһэн дипломтой. Эдэ тоонуудые дурдаһан ушар хадаа хүтэлбэрилхы ямаршье тушаалда дэбжүүлэгдээд хүдэлжэ байһан кадрнууднай эрдэм һургуулиин талаар зохихо мэдэсэтэй зон гэжэ тэмдэглэхэ хүсэлтэйб.

Хүтэлбэрилхы кадрнуудтай саг үргэлжын хүдэлмэри ябуулжа байха зорилгоор КПСС-эй горком комплексно удаан болзорой түсэб табинхай. Тэрэ түсэбнай гурбан гол шэглэлтэй гэбэл: нэгэдэхинь — кадрнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар бэелүүлхэ хэмжээнүүд, хоёрдохинь — хүтэлбэрилхы кадрнуудай һуралсал, тэдэнэй политическэ болон шэлэһэн мэргэжэлэйнь мэдэсые дээшэлүүлгэ, гурбадахинь — хожомоо дэбжүүлэгдэмээр кадрнуудтай ябуулагдадаг хүдэлмэри гэһэн асуудалнууд бүлэг болон хубаардаг юм.

Хүтэлбэрилхы кадрнуудтай КПСС-эй райкомой таһагууд тус тустайнь хөөрэлдөө үнгэргэдэг гуримтай. Энэ хэмжээ ябуулга уридшалан тусгаар зохёогдоһон түсэбэй ёһоор эмхидхэгдэнэ. Тобшолон тэмдэглэхэдэ, КПСС-эй горком, партийна эхин организацинууд хүтэлбэрилэгшэ бүхэнтэй уулзаха, хөөрэлдэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулдаг байна. Эхин парторганизацинуудай секретарьнартай, ажахынуудай промышленна предприятинуудай, барилгын эмхинүүдэй, транспортын, хэлхэе холбооной, хангалгын эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзажа, нүхэр ёһоной хөөрэлдөө үнгэргэлгын график табигданхай. Тиимэ хөөрэлдөөнэй үедэ хүтэлбэрилэгшын хүдэлмэриин дүршэл, шадабаринь, абари зангынь, дутагдалынь тобойн харагдадаг байха юм. Гадна тэдэнэй хүтэлбэрилжэ байһан коллективэй доторой байдал, түсэб болон социалис уялгануудай хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһыень тодоор мэдэжэ абаха арга олдоно.

Үшөө тиихэдэ КПСС-эй горкомдо һара бүхэндэ нэгэ дахин городой, районой ажахынуудай, ажалша бусад коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна организацинуудай секретарьнарай хабаадалгатай зүблөөн зарлагдадаг байна. Тэрээн дээрэ зарим нүхэд коллективэй түсэб болон уялгануудаа хэр зэргээр дүүргэжэ байһан тушаа мэдээсэдэг, ямар туһаламжын хэрэгтэй байһые, ямар хэмжээнүүдэй абтажа байһые элирхэйлдэг юм. Һүүлэй үедэ «Гусиноозёрская» шахтын, Сэлэн-Дүүмын заһабарилга-механическа заводой, Гусиноозёрскын леспромхозой, «Главбурятстройн 163-дахи ПМК-гай, «Бурятцелинстрой» трестын 677-дохи ПМК-гай хүтэлбэрилэгшэд болон парторгнууд тоосоод байна.

КПСС-эй горкомой бюро дээрэ хэн нэгэниие хүтэлбэрилхы тушаалда дэбжүүлэн баталхын урда тээ тэрээндэ үгтэдэг партийно-үйлэдбэриин характеристикые заатагүй партийна суглаан дээрэ, парткомой заседани дээрэ харадаг, баталдаг гурим тогтонижонхой. Гадна кадрнуудые хүмүүжүүлхэ, дааһан хэрэгтээ кадрнуудай хэр зэргээр хандадагые, онол шадабариие, саашадаа лаб һайнаар хүдэлхэ боломжые элирхэйлхэ зорилгоор хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй шалгалта (аттестаци) үнгэргэнэбди.

Кадрнуудай хүтэлбэрилхы шадабариие, харюусалгые дээшэлүүлхэ, залан сэхээр хүдэлмэрилхэ эрмэлзэл тогтоохо хэрэгтэ кадрнуудтай үнгэргэгдэдэг саг үргэлжын һуралсал ехэ һайн үүргэ дүүргэнэ гэжэ тэмдэглэмээр. Жэлэй туршада бэелүүлхээр хараалагдаһан түсэбэй ёһоор һара бүхэндэ нэгэ дахин партийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинар боложо байдаг гээшэ. Тэндэ партийна байгуулалтын, экономикын, үйлэдбэри эмхидхэлгын, түрүү дүршэл нэбтэрүүлгын, ниитын эмхинүүдые ударидалгын асуудалнууд шудалагдана. Хэнэйшье мэдэһээр, ээлжээтэ семинарнууд дээрэ КПСС-эй XXVII съездын документнүүдые шудалалга гол һуури эзэлхэ. Энэ талаар һуралсалай тусхай программын һаяар абтаха байһаниинь мэдээжэ.

Гадна дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдэй мэргэжэлтэдэй һуралсал эмхидхэлгэдэ горитой анхарал табигдана. Тэдэнэр конкретнэ экономико шудалха һургуулида ябана. Райондо хүдөө ажахын эрдэм шудалха университет хүдэлнэ. Тэрэ дүрбэн факультедтэй юм. Дээдэ болон дунда шатын мэргэжэлтэдые болон хүтэлбэрилэгшэдые институдуудта, хүдөө ажахые хүтэлбэрилгын һургуулиин дэргэдэ хүдэлдэг мэргэжэл дээшэлүүлгын һуралсалда эльгээлгэ мүн лэ тусгаар түсэбэй ёһоор эмхидхэгдэнэ. Үнгэрһэн түсэбтэ табан жэлэй туршада 150 шахуу мэргэжэлтэд иимэ һуралсалда хабаадаа һэн.

КПСС-эй горкомой кадрнуудай номенклатурада хүтэлбэрилхы 226 тушаал оруулагданхай юм. Тэдэнэр бултадаа ямар нэгэн һуралсалай хэшээлдэ ябажа байдаг. Жэшээнь, партийно-ажахын эдэбхитэдэй районно һургуулида 86 хүн научна коммунизмын һургуулида 46 хүн мүнөө һурана. Тодорхойлбол, алибаа һуралсалда партийна 97 хүдэлмэрилэгшэд, ажахын 122 хүтэлбэрилэгшэд, тэрэ тоодо хүдөө ажахын 29, промышленна предприятинуудай 17, барилгын эмхинүүдэй 18, үзэл сурталай кадрнуудһаа 27 хүн хабаадуулагданхай.

Партиин горкомой кадрнуудай талаар ябуулдаг хүдэлмэриин нэгэ шухала зүйлынь хадаа хожомоо хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ дэбжүүлмээр хүнүүдые элирхэйлхэ, шэлэн олохо, тэдэнииие хүмүүжүүлхэ, һургаха асуудал хадаа харааһаа огто алдагдаха ёһогүй хэрэг болоно. Үнгэрһэн жэлэй һүүлшын зургаан һарын туршада бэлигтэй табан залуу нүхэдые хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ дэбжүүлээбди. Тэдэнэр партиин горкомой этигэл найдабариие һанаһанда хүрэмөөр харюулжа байна гэжэ хэлэхэ шухала.

КПСС-эй XXVII съездын табиһан эрилтэнүүдэй ёһоор болоходо, хүтэлбэрилхы кадрнуудые шэлэн олохо, томилхо, тааруугаар хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ дутагдалнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд манай ажал ябуулгада үшөө олон бии байһаар гэжэ мэдэрхэ баатайбди. Ажахын, соёлой байгуулламжын шухала участогуудые толгойлжо байгаа кадрнууд бултадаа һайнаар, мүнөө үе сагай эрилтэ харюулмаар, харюусалга ехэтэйгээр хүдэлжэ байна гэхын аргагүй. Зарим хүтэлбэрилэгшэднай хуушанайнгаа гуримаар, эдэбхигүйгөөр, аша үрэ багатайгаар хүдэлнэ.

Промышленностьдахи, хүдөө ажахыдахи үйлэдбэриин зарим хүсэнүүдэй гүйсэд бэшээр ашаглагдажа байһан ушар, түлишын-энергетическэ болон материальна бусад баялигуудые алмаха, арьбалха талаар шухала хэмжээнүүдэй саг соогоо абтадаггүй байһан ябадал дээрэ хэлэгдээшые бодотоор баримталан гэршэлнэ. Капитальна барилга хангалтагүйгөөр эрхилэгдэнэ. Эдэ болон бусад дутагдалнууд имагтал хүтэлбэрилхы зарим кадрнуудай һула ажал ябуулгын хойшолон болоно бшуу.

Энэ ушарта КПСС-эй Программын шэнэ найруулга соо бэшэгдэһэн мүрнүүд, тодорхойлбол: **«Кадрнуудта найдахатайгаа нэгэн доро тэдэнэртэ эрилтэ ехэтэйгээр хандаха шухала. Ажал хүдэлмэриин дүнгүүдэй түлөө, партийна ба гүрэнэй журам сахихын түлөө, арад ниитын зүгһөө хүтэлбэрилэгшэдэй ажал ябуулгые хинаха хэрэг шангадхахын түлөө партийна организацинуудай, ажалша коллективүүдэй үмэнэ кадрнуудай хубиин харюусалгые ехэ болгохо шухала»** гэһэн заабари манай саашадаа бэелүүлхэ зорилгонуудые нэгэдхэн тодорхойлно бшуу. Энэ заабариһаа һургаал абажа, тобшолол хэмээр юумэнүүд манай ажал ябуулгада олон шуу.

П. БЛИНОВ,
КПСС-эй Гусиноозёрскын горкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

УДМУРТИИН АССР. Эндэхи «Ижмаш» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл «ИЖ-2126» маркын хүнгэн машинануудые гаргажа эхилбэ. Часай 90 километр түргөөр ябаха гэбэл, зуун километрта литр бензин гаргашалдаг байха. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: машина туршадаг инженер, СССР-эй спортын мастер А. Болобанов «ИЖ-2126» түхэлэй машина харуулжа байна.

ТАСС-ай фотохроника.

Промышленность—хүдөө ажахы[illegible]

БАЛТА ХАДУУРАЙ НЭГЭДЭЛ [illegible]

Республикын завод болон фабрикануудай коллективүүд ороной Эдеэ хоолой программые бэелүүлэн, хүдөөгэй ажалшадта али болохо шеф ёһоной туһаламжа үзүүлдэг гээшэ.

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд энэ шухала хэрэгтэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Республикын промышленна гигантын коллектив хори гаран жэлэй туршада Яруунын районой колхоз, совхозуудта шеф ёһоной туһаламжа үзүүлжэ, хүдөөгэй ажалшадай дунда нилээд хүндэтэй болонхой.

Заводой мэргэжэлтэд районой хүдөө нютагуудаар ябажа, эндэхи байдалые һайн мэдэжэ абаад, хэдэн миллион түхэригэй хүдэлмэри хэһэн байха юм. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада районой ажахынуудта 2 миллион 890 мянган түхэриг ашаглагдаа һэн. Тэрэ тоодо капитальна барилгада 660 мянган, гэр байра барилгада 1 миллион 844 мянган, сантехническэ, заһабарилгын болон бусад хүдэлмэридэ 386 мянган түхэриг ашаглагдаа. Тиигэжэ һүүлэй табан жэлэй туршада райондо байрын 94 гэр, холимол тэжээл хадагалха 2 склад, витаминтай ногооной гурил хадагалха 2 склад, хониной 2 байра, 200 үхэрэй байха байра болон бусад объектнүүд баригдажа, ашаглалгада тушаагдаа. Энэл хугасаа соо районой ажахынуудта 120 мянга гаран түхэригэй зэр зэмсэг, элдэб материалнууд үгтэһэн байха.

Заводой коллективэй абаһан табан жэлэй социалис уялганууд гол түлэб бэелүүлэгдээ гэжэ тэмдэглэмээр. Табан жэлэй туршада малай 10 байра бариха уялгатай һаа, бодото дээрээ 12 байра барижа, хүдөөгэй ажалшадта үгөө. Мүн үйлэдбэриин 11 объект заһабарилагдаһан байха юм.

Шеф ёһоной туһаламжа үзүүлхэ 1985 оной комплексно түсэбые заводой хүдэлмэришэд амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа. Бүхыдөө 1985 оной туршада 635 мянган түхэриг ашаглагдаа. Үнгэрэгшэ жэл эндэ предприятиимнай барилгын 6 бригада, сантехнигүүдэй 2 бригада байрын 18 гэр барижа, хүдөөгэй ажалшадай ажаһууха эрхэ байдалые һайжаруулха хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулалсаба бшуу. Заводой дархашуул Нарһатын совхоздо 200 үхэрэй байха байра, «Дружба» колхоздо тэжээлэй склад бариһан, Иисэнгын совхоздо дунда һургуулиин барилгада 26 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэһэн, клуб, 2 магазин, ороохо тарянай тоог заһабарилһан байна. Яруунын, «Юбилейный» совхозуудта, «Дружба», «Победа» колхозуудта, Нарһата һууринда 86 мянган түхэригэй сантехническэ хүдэлмэри хэгдээ. Мүн токарна хэдэн станок, 25 мянга гаран түхэригэй элдэб материалнууд дамжуулагдаа һэн.

Гэр байра, малай байра болон соёлой-ажаһуудалай объектнүүдые бариха талаар абаһан социалис уялгануудые сүм дүүргэхэ хэрэгтэ булад шудхалгын цехэй слесарь М. Сордонов, Ю. Похлонов, Р. Іоронов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг коллективүүдэй болон бусад бригадануудай оруулһан хубита горитой. Предприятиин парткомой дэргэдэхи штабай гэшүүд — заводой начальнигай орлогшо М. Е. Тугутов, Л. Г. Гергель, инструментальна ажахын таһагай начальник Ю. И. Вологдин, хангалгын таһагай начальник В. Б. Сытозаров болон бусад комплексно түсэбые бэелүүлхэ талаар эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэнэ, хэнэшье. Шеф ёһоной туһаламжа үзүүлхэ талаар заводой коллективэй байгша оной комплексно түсэбые партком баталаа. Хараа зорилгонуудынай ехэ. Түсэбэй ёһоор байгша оной туршада районой ажахынуудта 18 гэр бариха, «Дружба» колхоздо дунда һургуули барижа, ашаглалгада тушааха, Нарһатын совхоздо малай байра һэльбэн шэнэдхэхэ, Тулдуунай, Иисэнгын совхозуудта хониной, үхэрэй байра бариха, Яруунын совхоздо хамтын байра бариха, соёлой байшангай барилгада 100 мянган түхэригэй [illegible]

[illegible]

Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ

ХОНИШОН НЭРЭЕЭ СУУРХУУЛНА

Борьёо һууринһаа зүүн урагшаа зурыһан дардам харгыгаар хэдэхэн набтархан гүбээнүүдые дабаадхилаар Гүнтын Үбэрэй үргэн тала нэмжын харагдаадхидаг. Энэл үзэсхэлэн гоё талын дээдэ үзүүртэнь баригдаһан хонидой байрада хүрэжэ ерэхэдэмнай, дунда зэргын бэетэй, шуран янзын хүн гаража, манийе мэндэшэлээд, гэртэ орохыемнай дурадхаа һэн. Тиигэжэ Зэдын районой суута хонишодой нэгэн Д. Р. Цыбиковтэй танилсабабди.

— 1970 оной хабар колхозой правлениин хонидой отара даажа абахыень дурадхахада, эрсаагүй бэлэйбди,— гэжэ Доржи Ринчинович хөөрэнэ.— Наһанайнгаа нүхэр Цырма Дамбаевнатай тэрэл намартаа ороондо оруулагдаха түлгэнүүдые даажа абаад, хара багаһаа мэдэхэ энэ нютагтаа байра түхеэржэ эхилээ һэмди. Түрүүшын жэлнүүдтэ хонин ажал дээрэ хүндэхэн лэ байгаа. Түйлаһан дүнгүүдшье дундуур лэ һэн. Эдэ жэлнүүдтэ яһала оролдогдоол даа.

Зүб даа. Ажалай амжалтанууд оролдосоһоол эхитэй ха юм. Малаа зүбөөр адуулха, саг болзортонь уһалха, байрыень хододоо ариг сэбэр байлгаха, гүйсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэжэ абаха гээшэ хонишодой зайлашагүй хэрэг. Эндэ зооветмэргэжэлтэдэй үгэһэн заабаринуудые наринаар сахилга, мал харууһалха талаар түрүү хонишодой дүй дүршэлые халан абалга онсо үүргэтэй байгаа. Тиигэһээршье Цыбиковтэнэй бүлынхид хонин ажалай онол аргатай танилсажа, бараг һайн үрэ дүнгүүдые түйлажа эхилээ һэн. Юһэдэхи, арбадахи табан жэлнүүдэй түсэбтэ даабаринууд амжалтатайгаар дүүргэгдээ. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ зуун хонин бүриһөө дунда зэргээр 107 хурьган абтажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлэгдэһэн байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 119 хурьган түлжүүлэгдэжэ, Д. Р. Цыбиков «Зэдын районой чемпион» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө юм. Эндэ наһанайнь нүхэр Цырма Дамбаевнагай, арбадахи класс дүүргээд колхоздоо хүдэлхөөр үлэһэн Сергей хүбүүнэйнь, аша хүбүүн Владимирайнь оруулалсаһан хубита ехэ.

— Манай эндэхи эрхэ байдалда түл олоор абахын тула малаа зунай эхинһээ һайнаар таргалуулха хэрэгтэй. Гэхэтэй хамта хонидой хурьгалха тээшэ шанартай тэжээлээр хангаха гээшэ онсо удха шанартай гэжэ тоологшоб,— гэжэ ахалагша хонишон хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлнэ.— Энэл үедэ витаминаар баян бодосуудые тэжээлдэнь нэмэжэ үгэхые оролдогшобди. Бидэ дабһан, мел, фосфороор баян бодосуудые нөөсэлдэгбди. Мочевинэ холимол тэжээлтэй худхажа, хурьгалха хонидтоо үгэдэгбди.

Малайнгаа тэжээл Цыбиковтэн өөһэдөө бэлэдхэжэ абадаг гуримтай. Нёдондо зоотехник мэргэжэлтэй болохо хүсэлтэй хүдөө ажахын институдта һуралсадаг Катя басагандаа отараа найдаад, хамта дээрээ 300 гаран центнер хурьгадта үгтэхэ һайн шанартай үбһэ һүрилжэ абаа юм. Мүн отарын дэргэдэхи участогһаа 500 гаран центнер зелёнко суглуулагдаа бэлэй.

Тус бригадын коллектив энэшье жэлдэ амжалтатайгаар хүдэлжэ байнхай. Табадахияа хурьгалха эхэ хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлхэ уялга тэдэнэр абаһан юм Хонишод хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ шадаа. Мүнөө зуун эхэ хонин бүриһөө 103 хурьган абтаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлэгдэнэ. Хурьгашад Ольга Дондопова, Сергей Цыбиков, Николай Аюшеев гэгшэд эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр хүдэлжэ гараа. Абтаһан бүхы хурьгадаа гээлтэ хоролтогүйгөөр зунай ногоон дээрэ гаргаха, үдэрһөө үдэртэ шэгнүүрыень нэмээжэ, хурьган бүхэнөө дунда зэргээр 24 килограмм шэгнүүртэйгээр эхэһэнь һалгааха зорилго табяад, тус коллективэйхид ажаллажа байнхай. Мүн хонин бүриһөө 3,6 килограмм ноһо хайшалжа абахаар хараалагдана.

— Түрэл партимнай XXVII съезд хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда тон ехэ зорилгонуудые табиба. Партингаа хараалһаниие гүйсэд бэелүүлхэ гээшэ бидэнэй нангин уялга болоно,— гэжэ Доржи Ринчинович хөөрэнэ.— Энэ арбан хоёрдохи табан жэлэй үедэ ажал хүдэлмэриеэ үшөөл хурдадхажа, шэнэ амжалтануудые түйлаха ёһотойбди. Хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудаа элсүүлбэл, малайнгаа тоо толгойе, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ дүүрэн арга боломжотойбди. Энээн тушаа манай «60 лет Октября» колхозой хамтын суглаан дээрэ сэхэ хэлэгдээ һэн. Мүн «Зэдын үнэн» газетын редакцида һаяхан үнгэргэгдэһэн хонишод — зуутанай уулзалга дээрэ районой түрүүшүүл ажахынуудта хонин ажал хүгжөөлгэдэ ушардаг дутуу дунданууд тухай онсо анхарал хандуулаа юм. Эдэ бүгэдэһөө тобшолол хэжэ, манай ажалда бии болоһон түрүү дүй дүршэл түргэнөөр нэбтэрүүлжэ шадабал, хараалһанаа бэелүүлхэмнай дамжаггүй.

Буряадай АССР-эй габьяата малшан Д. Р. Цыбиковэй хүтэлбэрилжэ ябаһан коллектив ажалайнгаа амжалтые улам арьбадхажа, абаһан социалис уялгануудаа хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, мүрысэгшэдэй түрүү зэргэдэ ябалсана.

С. РИНЧИНОВ.

Совет орон дотор

ВОЛГОҺОО ТИССИ ХҮРЭТЭР

ТОЙСИ (Чувашай АССР). Эндэхи «Гвардеец» колхозой ажалшад эртын ороохото ургамалнуудай тарилгые автономито республика дотороо түрүүлэн дүүргээд, Венгриин Арадай Республикын Хевеш областиин «Венгро-совет хони барисаан» гэһэн кооперативта, анда нүхэдтэеэ хамта Майн 1-нэй үдэрые угтаһан байна.

Эдэ ажахынууд арба гаран жэл мүрысэжэ байнхай. Делегацинууд нэгэ нэгэндээ ябалсадаг, түрүү дүй дүршэлоо, хүдөө ажахын ургамалнуудай үрэһэ хүрэнгэ андалдан абалсадаг юм. Уһанһаа хүрьһэнэй нуралгатай хайшан гэжэ ашаг үрэтэйгөөр тэмсэхэб, хүдөөгэй социальна байдалые хайшан гэжэ түргөөр һайжаруулхаб гэжэ тэдэнэр бэе бэеһээ һургаал абадаг. Жэшээнь, «Гвардеец» колхоздо ханинарайнгаа дүй дүршэлөөр клеткэнүүдэй шалануудые дээшэнь үргэжэ, гахайн байрануудые шэнэдхэн заһахадань, гахай үсхэбэрилгэһөө һураггүй ехэ ашаг үрэ абадаг болоо юм. Харин Венгриин газар дээрэ Чувашай колхоздо тарижа ургуулагдадаг һонгино, хүсы үбһэн һайнаар ургадаг. Хоёр ажахын бүри ехэ ашаг үрэтэйгөөр хүдэлхэдэнь, түрүүшүүлэй тоодо ябахадань, энэ мүрысөөн туһалдаг.

ҮХИБҮҮДЭЙ ЗУРАГАЙ ВЫСТАВКЭ

ТАЛЛИН. Үүлэгүй сэнхир огторгой доро ажаһуухые түби дэлхэйн үхибүүдэй сэдьхэжэ ябадаг байһые Эстониин ниислэлдэ нээгдэһэн экспозици элирхэйлэн харуулна. [illegible]

[illegible]

(ТАСС).

БУЛТАНАЙ ОРОЛДОЛГООР

Арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлые манай Нуур-Түхэмэй һү һаалиин фермын коллектив яһала амжалтатайгаар эхилбэ. Үнгэрһэн һаранuудта һү гүрэндэ тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргээбди. Үнгэрэгшэньшье жэлдэ муу бэшээр хүдэлжэ гараа һэмди.

Фермэдээ бүхыдөө 248 үнеэдтэйбди. Коллектив соомнай 26 хүн хүдэлнэ. Һаалишанаар 10 хүн хүдэлжэ байдаг. Дүй дүршэлтэй һаалишад В. Н. Аюрова, А. Д. Бардуева, ахалагша һаалишан М. Л. Дондукова 15—17 жэлэй туршада фермэдэ ажаллана. Нёдондо һургуулияа дүүргээд, түрэл нютагтаа хүдэлхэеэ үлэһэн Люда Чойнзонова, Сима Юролтуева, Лариса Хандажапова гэгшэд аха нүхэдэй дүй дүршэлые халан абажа, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые түйладаг болонхой. Тугалшад Зинаида Юролтуева, Мария Аюшеева, Мария Мункуева боксово онол арга хэрэглэн, тугалнуудаа һайнаар харууһална. Трактористнууд Пүрбэ Доржиев, Бата-Чулун Бардуев һаалишадай ажалда али болохоор туһалдаг, малай тэжээл таһалдуулангүй зөөдэг.

Мүнөө жэлэй үбэлжэлгэ гэмгүй һайнаар [illegible]

[illegible] Аюров малшадта саг [illegible] шэл заабари үгэжэ, ажал [illegible] эмхидхэлсэдэг.

Съездын шиидхэб[illegible] хын тула бидэ, хүдө[illegible] ажал хүдэлмэриеэ шэ[illegible] мүнөө сагай эрилтэн[illegible] бодолоороо ойлгожо, [illegible] эрид хубилгаха ёһото[illegible] Даалгагдаһан ажалдаа [illegible] гээр, ээзн ёһоор ха[illegible] дабарияа саг үргэлжэ [illegible] дохо гэһэн эрилтэнүү[illegible] нэй урда табигданхай [illegible] бүхэн, ажалша коллек[illegible] гаа арга боломжонуу[illegible] үйлэдбэриингээ ашаг[illegible] таатай эрхэ байдал б[illegible] юм.

Фермэдэмнай 1970 [illegible]

[illegible]

Н. ГАЛСАНОВА,
Сэлэнгын районой «Эрдэм» колхозой Нуур-Түхэмэй һү һаалиин фермын даагша.

МАЛ АЖАЛ—ОНСО ҺАЛБАРИ

ХАМЖААНАЙ ГУРИМААР

[illegible]

ШЭНЭ ҮҮЛТЭРЭЙ ТАХЯА

[illegible]

(ТАСС).

...ҮДӨӨ АЖАХЫЕ ЭРДЭМЭЙ ЁҺООР ХҮГЖӨӨХЭ

[illegible]

...лагдадаг, буртаг үбһэн хожомдожо түүгдэдэг, агрохимиин элдэб хэмжээнүүд гүйсэд бэелүүлэгдэдэггүй.

Севооборотдо ургамалнуудые хубаарилан тарилгада гарадаг алдуунууд газар ажал...

[illegible]

...тодическа заабари зууршалганиудай саг үнгэрөө. ВАСХНИЛ-ай сесси дээрэ тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, эдэ мэтын заабари гашаайнуудаар ... моделированиин ехэ арга боломжотой байһыень гэршэлнэ. Эрдэм ухаанай эгээл шэнэ туйлалтануудые хэрэглэн эндэ намарай шэниисэһээ эгээ ... ээлжээнэй зорилго шиидхэхэ зам мүн гэжэ эрдэмтэд тоолоно.

Д. СМИРНОВ,
ТАСС-ай шэнжэлэгшэ.

ЕРЭЭДҮЙДЭ ҮРГЭНӨӨР ХЭРЭГЛЭГДЭХЭ

Манай зуун жэлэй эсэс хүрэтэр, мүн саашадаашье ямар материалнууд хэрэглэгдэхэб гэһэн асуудалтайгаар СССР-эй Науканuудай академиин гэшүүн-корреспондент, СССР-эй гүрэнэй шангай лауреат В. В. Болотиндо АПН-эй корреспондент хандаба.

— Композиционно материал гэхэ гү, али тобшоор композидууд ерээдүйдэ үргэнөөр хэрэглэгдэмээр гээд совет эрдэмтэд, конструкторнууд, технологууд тоолоно,— гэжэ тэрэ хэлэбэ.— Энэ хадаа хэдэн зүйлһөө (компонентнүүдһээ) бүридүүлэгдэһэн шэнэ материалнууд юм. Эдэнэй армагынь хадаа ямар —нэгэн полимер, мүн металл ба шатаагдаһан шабар байдаг. Тиимэ армагта элдэб юумэн шудхажа загсаагдадаг.

Мүнөөнэй композиционно материалнуудһаа манай орондо стеклопластика эгээл мэдээжэ болонхой. Тэдэ яһала хатуу, бүхэ юм. Тиимэһээ спорт болон амаралтын хэрэгтэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг. Тэрээгээр сана, хахуули, сэнгэлгын онгосо гэхэ мэтые хэдэг.

Гэбэшье стеклопластика хадаа шэнэ материалнуудай түрүүшынхиинь лэ байгаа. Мүн элдэб янзын олон шэнэ композидууд байгуулагданхай.

Шатаагдаһан шабар үндэһэтэй композидууд һаяшагай бии болонхой. Шабар олон сэнтэй шэнжэнүүдтэй гэжэ мэдээжэ. Тэрэ яһала бэхи, мүн ехэ халуунда һандардаггүй, жэбэрдэггүй, дан нягта шэгжүүн бэшэ юм. Гэбэшье шатаагдаһан шабараар хэгдэһэн материалнууд дан хэбэрэг. Тиимэһээ тусхай зүйлнүүдые тэрээндэ оруулжа, тон хатуу, бэхи болгохо арга олдоо.

Үнииһөө хойшо манай мэдэхэ түмэр, модон, шабар гэхэ мэтын материалда байдаггүй шэнжэнүүдтэй композидууд бии. Жэшээнь, түмэр композидууд агааргүй байдалда, мүн радиацяар шарагдажа байгаа эрхэ байдалда хэрэглэгдэмээр.

Мүнөө манай орондо композидууд машина бүтээлгэдэ, энергетикэдэ, судна барилгада, авиаци болон бусад һалбаринуудта үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Мүн тэдээгээр элдэб соргонууд болон насосуудые, замбуулинай техникэ, самоледууд, онгосонуудай хэрэгсэлнүүдые хэдэг.

Элдэб компонентнүүдые ниилүүлхэдэ, ямар шэнжэнүүдтэй материал бии болохоб гэжэ мэдэхэ гээшэ совет мэргэжэлтэдэй урда табигдаһан зорилго болоно. Тиин элдэб шэнжэтэй композидуудые байгуулдаг болоһон ябадал тэдэнние бүтээжэ, элдэб хэрэгсэлнүүдтэ — велосипедэй пайсаһаа эхилээд түби дэлхэй хоорондо ниидэхэ онгосын гол зүйлнүүдые хэхэ хүрэтэр хэрэглэхэ хизааргүй ехэ арга боломжонуудые олгоно,— гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ В. В. Болотин хэлэбэ. — Тэдэ тон шухаг болоһон кобальт, никель, хром, молибден, ниобий, вольфрамай, тэрэшэлэн хабтайлгаһан хара болон үнгэтэ металлнуудай, тэдэнэй холисонуудай орондо амжалтатайгаар хэрэглэгдэнэ. Тэдэнние бүтээхэ түүхэй эд элбэг, мүн үлэгдэлгүй технологитой. Гадна тэдэнние хоёрдохёо хэрэглэжэ болохо. Тиимэ композидууд ерээдүйдэ үргэнөөр хэрэглэгдэхэ юм.

Алексей ПОПОВ
хөөрэлдөө хэбэ.

...О БАТА БЭХИ

...ёрость, халуун болон даралтын үлэмжэ ...үедэ олон материал тэсэнгүй һандар...нхой юм. Тиимэһээ УССР-эй АН-ай ...оной нэрэмжэтэ Электро-гагнуурнин ... шэнэ материалнуудай таһагта элек...буу ухаалагдаба. Эдэ тон ехэ хүсэ...лярна урасхалнуудые гаргажа, ямар...лые хайлуулан дэгдээдэг байна. Агаар...а машина болон агрегадай деталь ...ктронно ухэр буугаар хайлуулагдаһан ...ниилүүлбэл, тэрэнэй тооһон нимгэхэн ... машинын деталь дээрэ һуудаг.

...анаржуулагдаһан материал онсо бүхэ ...лаа ябуулдаг.

...но урасхалаар деталние бэхилхэ арга ...лон прибор бүтээлгэдэ, электротехни...роникодо, химическэ индустрида үргэ...лэгдэнэ.

В. ХОХЛАЧЕВ,
ТАСС-ай корр.

1986 ОН МАЙ

...ОБОДУУД ...ОШОРНО

...АГАН станок бү- «Красный проле-...завод түрүү ...нуудай нэгэн юм. ...родукцинь гансал ...ндо бэшэ, харин ...шье ехээр ху-... Заводто бүтээг-... станогууд улас-... выставкэнүүдэй ...нуудта нэгэнтэ бэ-... байха юм. ...анар энэ заводто бүтээгдэдэг боло-... мүнөө жэлдэ тү-... цех ашаглалгада ...харуул байшан соо ... шахуу. Бүхы бо-...дарнуудта тэдэнэй ...машинанууд хүдэл-...лонхой. Жэшээнь, ...р детальнуудые ...нь зөөлгэ харая. ...р хангагдаһан тех-...а комплекс (РТК) ... операторай дисп-...ик кнопко дараад-... автоматизированиэ ...рэгтэй заготовко-...дэрэлгэ эхилхэ юм. ...эгээр дүүргэгдэ-...инер тусхан ёһоор ...һн стол дээрэ та-...Тэрээндэнь робокар ...ржэ, контейнерые ...раторта абааташажа ...ээд детальнуудай ...кодо, робокар тэ-...харалгын участог-...а үгэхэ юм. Тии-...агшадта элдэб он-...нуудай хэрэгтэй ...ь, тэдэнэр энэ ав-... хэрэглэхэ байна ...оор хэлэхэдэ, хүн ... хүдэлмэриһөө эн-...үлөөлэгдэнхэй. ...альнуулые бүтээхэ ... үсөөхэн хүнүүд ...Эндэ мүнөө үеын ...гэхэ гү, али олон ...анoгууд тодхог-...Тэдэ элдэб янзын ...зэр зэмсэгүүдтэй ...нь табигдаһан про-...хүдэлгэгдэнэ. Иимэ ...корпусна деталь-...лбосоруулна. Тэдэ ...дүрбэ—табан тала-...зэргэ тоһыолдо-...дэг, гурьбануудые ... мүн олон ондоо ...үүлдэг байха юм. ...10—20 килограмм ...ндалтай рободууд ...оһон детальнуудые ...ндонь ондоо заго-...ргана. ...ал «тон эгээлэй», ...технологическа гэ-...одог. Гэбэшье эн-...үүдые хэрэглэлгэ ...ехэтэй. ...ондо энэ заводто ... рободууд бүтээг-... саашадаа улам ...гдажа, 1987 он-... тоо 6300 хэһэг-...эхэ. ... пролетарий» ...шамад инженерэй ...Юрий Кириллов ...өөрэнэ; ... шэнэ хэрэг эр-... манда бэлэн бэ-... Юундэб гэхэдэ, ... хүдэлмэришэд ...ако болон рободуудай хэрэглэгдэдэг үйлэдбэритэй түрүүшынхеэ ушараа. Үндэр классай мэргэжэлтэдһээ бүридэһэн бүлэг саг үргэлжэ хүдэлжэ, тэдэнние РТК-гай операторай, наладчигай, программистын мэргэжэлнүүдтэ һургаа. Мүн тиихэдэ тусхай бэлэдхэл гараһан дунда эрдэмтэй хүнүүдые, тэрэшэлэн инженернүүдые ажалда абаабди. Гэбэшье кадрнуудаймнай бэлэдхэл үйлэдбэрийн эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусана гэхын аргагүй.

Тиин эндэ гаргаһан нэгэ ехэ алдуугаа мэдэрхэ ёһотойбди. Бидэнэр үйлэдбэриеэ техническэ талаар шэнээр зэбсэгжүүлгэдэ гол анхаралаа хандуулаад, хүндэ хабаатай талыень гүйсэд хайхараагүй бшуубди.

Электронно - программна түхеэрэлгэтэй станок дээрэ хүдэлхэнь хүнгэн гэжэ тоологдодог. Үнэхөөрөөшье тиимэ. Гэбэшье гансал теори мэдэхэнь эндэ бага. Дүй дүршэл хэрэгтэй. Харин тэрэнние олохын тулада саг хэрэгтэй. Ушарынь хадаа гараараа хэдэг ажалһаа болижо, тон богонихон болзор соо ухаанай ажалда ороходо гээшэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ. Тиигэхын тулада бүхы сэдьхэл ухаагаа хубилгаха, шэнэ мэргэжэлэй дадалнуудые олохо хэрэгтэй. Эдэ бүгэдэ үйлэдбэрийн даабаринуудые дүүргэлгэдэ нүлөөлөө юм. Тиин энээнһээ бидэ һургаал абажа, кадрнуудые һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулдаг болохо шухала гэжэ ойлгоһон байнабди.

Станок бүтээгшэд шиидхэгдэхэ ёһотой бусадшье асуудалнуудтай ушараа. Үйлэдбэриеэ шэнээр эмхидхэхэдэмнай, заготовконууд болон үлхэгдэн хабсаргагдадаг детальнуудай шанарта бүри үндэр эрилтэнүүдые табиха хэрэгтэй болоһон байна. Манай цех гурбан халаанда хүдэлдэг юм. Тиин продукци таһалгарлагүй үйлэдбэрилхын тулада наада захань хоёр долоон хоногто хүрэхэ нөөсэ хэрэгтэй. Харин хангагшаднай заготовко, детальнуудые ходоо бэлэн болгожо шададаггүй байшоо. Цехэй нэгэ жэгдээр хүдэлхын тулада удаан сагта ашаглагдаха бата бэхи зэр зэмсэгүүд мүн лэ хэрэгтэй.

— Манай цехэй олонхи хүдэлмэрилэгшэд манай предприятиин хуушан цехүүдһээ эндэ ерээ юм, — гэжэ рободуудаар хангагдаһан комплексын оператор Александр Швецов хөөрэнэ. — Тэдэнэрнай металл болбосоруулдаг юрын станок дээрэ бүхы халаан соо хүдэлдэг байгаа бшуу. Би, жэшээнь, үрэмдэгшэ байһан хүмби. Харин мүнөө шэнэ цехтэ хүдэлхэнь һураггүй хүнгэн, һонирхолтой байна. Нэгэ янзын лэ хүдэлмэри хэхэ хэрэг бага болоо, мүн эндэ урданайхиһаа багаар эсэгдэнэ. Тиин юрэ хэлэхэдэ, энэмнай тон ондоо, ухаанай ажал ха юм даа. Би эндэ оператораар хүдэлхэдөө, ехэнхинь лэ машинануудые жолоодоод байнаб. Тиигээд шэнэ мэргэжэл шудалалга тухай хэлэбэл, бидэнэр бүгэдэ 3 һарын курсада һуража, программировани, шэнэ түхеэрэлгэ үзөөбди, гэбэшье тус цехтэ өөрөө ажаллажа эхилхэдээл, ехэ юумэ мэдэхэ, мүн элдэб дадалнуудтай болохдоо. Мүнөө манай олон мэргэжэлтэд техникэеэ яһала һайн шудалаа. Тиин гол зорилгомнай хадаа түхеэрэлгэеэ улам гүйсэд дүүрэнээр ашаглаха, тэрэнэй миин зогсолгые тон бага болгохо ёһотойбди.

Үйлэдбэрийн хубилгагдажа байдаг системэнүүдые нэбтэрүүлһэнэймнай ашаар шэнэ цехэй хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай бүтээсэ хэдэн дахин дээшэлээ. Тусхайлбал, хуушанайнгаа үйлэдбэрийн байдалда эды шэнээн лэ рободуудые бүтээхын тулада гурба дахин олон станок, мүн дүрбэ дахин олон хүн хэрэгтэй болохо байгаа.

Рободуудай ашаар хүнүүдэй үсөөн хэрэгтэй болодог болоходонь, энэнь кадрнуудай асуудал шиидхэлгэдэ ехэ туһа болоо. Завод үргэдэжэ үргэлжэлһөөр шуу. Тиин станочнигууд хуушаншье, шэнэшье цехүүдтэ хэрэгтэй болоно.

Үйлэдбэридэ шэнэ онол аргануудые хэрэглэдэг болоһоной, мүн предприятиия һэльбэн шэнэдхэһэнэй ашаар завод бүтээн гаргадаг продукцияа энэ жэлдэ 80 процентээр ехэдхэхэ арга олоо. Харин энэ түсэбтэ табан жэлэй туршада үйлэдбэрийн хэмжээн бодото дээрээ хоёр дахин ехэдхэгдэхэ, тиихэдэнь хүдэлмэрилэгшэдэй тоо нэмэхэгүй юм.

Ороной предприятинуудые рободуудаар хангалгада «Красный пролетарий» ехэ үүргэ дүүргэхэ. Юун бэ гэхэдэ, эндэ бүтээгдэдэг рободууд болон тоото программна жолоодолготой станогуудһаа рободуудаар хангагдаһан технологическа комплекснууд бүридүүлэгдэнэ бшуу. Харин эдэнь хубилгагдажа байдаг үйлэдбэрийн системэнүүдэй байгуулагдажа байгаа манай олон предприятида хэрэглэгдэхэ юм.

Александр ДАВЫДОВ.
(АПН).

ШЭНЭ ЗҮЙЛ

Нефть болон газ бэдэрэн, 4—5 километр болон тэрээнһээшье гүнзэгы нүхэ малтахадаа, студень шэнги шэнгэн зүйл нүхэ руугаа оруулжа, тэрэнээ саг үргэлжэ угаан сэбэрлэхэ хэрэгтэй юм.

Үрэмдэгдэһэн нүхэн хадаа аяар доро байгаа газарай үетэй операторай холбоо тогтоодог ори ганса зам ха юм даа. Тиин нүхэ угаадаг шэнгэн зүйлдэ бентонитова шабар заатагүй хэхэ шухала байгаа. Гэбэшье нүхэнэй ханань мүн лэ шабар байдаг тула тэдэ хоорондоо барисалдан хүбхыжэ, нүхэ уйтаруулжа, тэрэнние малталгада ехэ һаад хэдэг, нүхэнэй хана норохдоо задаржа, тэрээн руугаа нүерэн унажа бүглэжэрхихэ ушарнууд үзэгдэдэг байгаа.

Нефтехимиин болон газай промышленностиин, Москвагай И. М. Губкинай нэрэмжэтэ институтда тиимэ нүхэ зайлан угааха шэнэ зүйл ухаалагдаба. Энэнь нүхэнэй ханатай зууралдадаггүй, хуурай шанартай шэнгэн зүйл юм. Тэрээн соо уһан байдаггүй гү, али тэрэнь байгаашье һаа, бэе бэетэеэ холбоогүй дуһалнууд болоҗо һалгаагдаһан байдаг. Тиимэ шэнгэн зүйл олон янзын байжа, гидрогел, солегель, асбогель, лигногель, торфогель гэхэ мэтээр нэрлэгдэдэг.

Эдэ шэнгэн зүйлнүүд шоройе шиигтүүлдэггүй, дабһануудые хайлуулдаггүй, нүхэнэй ханые бата бэхи байлгадаг, энэнь ехэ шухала юм. Эдэнэй ашаар нүхэ малталгые түргэдхэхэ, нүхэнэй байгууламжые сомор болгохо, саг, эршэ хүсэ болон мүнгэ зөөри алмаха арга олдоо. Мүн үшөө нэгэ шухала зүйл гэхэдэ, нүхэ угаадаг шэнгэн зүйлэй ашаар урданайхиһаа бүри гүнзэгы нүхэнүүдые малтаха арга олдоо. Тиигэжэ заншалта аргаар нефть, газ абахань бэрхэтэй болоһон Каспиин далайн шадарһаа, мүн Зүүн Сибирьһээ тэдэнние промышленна хэрэглэмжэдэ абадаг болохо арга олдобо.

Светлана ВИНОКУРОВА.
(АПН).

ЭЛЕКТРОНИКО... ШАЛГАНА

Түмэр замай гигиенын ВНИИ-гэй байгуулагдаһаар 60 гаран жэл үнгэрбэ. Энэ турша соо тон шухаг тус институдай хүдэлмэрилэгшэд түмэр замшадай ажалай эрхэ байдал һайжаруулха, үбшэлэлгыень үсөөрүүлхэ, поезднуудай аварн болон хүмэрилгые һэргылхэ талаар ехэ юумэ хээ. Институдай эгээл һүүлшын шэнжэлгэнүүдэй нэгэниинь машинистын хүдэлмэрине улам найдамтай болгохо шэнэ хэмжээнүүд болоно.

— Машинистын бэеын элүүрые хинажа байдаг мүнөө үеын техникэ болон приборнууд тэрэнэй хүдэлмэрине улам найдамтай болгоно,— гэжэ институдай бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ Лев Нерсесян хэлэбэ.— Шэнэ түхэлэй локомотивуудые байгуулхадаа, тэрэнние жолоодолгые улам хүнгэдхэхэ, хүндэ таатай зохид байдал олгохо гэжэ тон ехэ оролдолго гаргагдадаг. Теэд техникын хэршье һайн байгаа һаань, хүн гээшэ айхабтар ехэ үүргэтэй.

Хэгдэһэн шэнжэлэлгэ юу харуулааб гэхэдэ, тон һайн бэетэй бүхы хүнүүд заатагүй машинистээр хүдэлжэ шадаха бэшэ байба. Урдань техническэ һургуулида орохо гэһэн залуу хүн бэень элүүр гэһэн врачай справка асардаг, тиихэдэнь тэрэнние һургуулида абадаг байгаа. Харин мүнөө машинистын мэргэжэл олохын тулада тусхай шалгалта гараха хэрэгтэй.

Түмэр замай гигиенын институдай хүдэлмэрилэгшэд тиимэ шалгалта хэхэ арга һанаашалаа. Тиин тусхай электронно түхеэрэлгэ хүн нэгэ янзын байдалда удаан саг соо һонор байна гү, гэнтын ушарта хэр түргэн үйлэдэнэб, түргэдэхэ тэбдэхэ, айха мэгдэхэ ябадал гаргана гү гэжэ шалгана. Тиин зуун хүнэй 6—8 хүниинь машинистээр ажаллажа шадахагүй байна гэжэ шалгалта харуулба.

Мүнөө локомотивуудай скоростиин ехэдэһэн, тэдэнэй хүсэ шадалай, утынь, мүн шэгнүүрэйнь дээшэлһэн үедэ машинист болохые хүсэһэн хүнүүдые шалгахэ илангаяа шухала болобо. Энээнһээ гадна, локомотивуудые машинист гансаараа, туһалагшагүйгөөр ябуулжа эхилбэ ха юм. Тэрэнэйнь орондо һэргэмжэлэлгын электронно прибор бии болоҗо, машинистын хойноһоо адаглажа, хэрэгтэй болоо һаань, саг дэры хүдэлэн, поезд тогтоожорхихо хабатай юм.

Манай ороной бүхы 32 түмэр замай машинистнүүд ойрын сагта электронно шалгалта гараха болобо.

Александр ДАВИДЬЯНЦ.
(АПН).

ЛЕНИНГРАДАЙ ОБЛАСТЬ. ВАСХНИЛ-ай Ургамалнуудые тарижа ургуулгын Н. И. Вавиловай нэрэмжэтэ бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институт һүүлэй табан жэлэй хугасаа соо хүдөө ажахын элдэб ургамалнуудай 40 гаран шэнэ сорт бии болгожо, ямар районуудта тариха байһыень шиидхээ һэн. Тэдэнние нэбтэрүүлгэһээ 32 миллион шахуу түхэригэй экономическа ашаг олзо абтаһан байгаа.

Институдай туршалгын станцинуудта ороной элдэб нютагуудта ургуулагдаха сортнууд туршагдажа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: институдай генетикын таһагай ахалагша лаборант, комсомол басаган Наталья Перфеитьева.

ТАСС-ай фотохронико.

МОСКВАГАЙ Нюдэнэй микрохирургиин эрдэм-шэнжэлэлгын институдта нюдэнэй үбшэнгүүдые аргалха оорсэ шухаг элдэб онол арганууд зохёогдонхой. Хэмэл хрусталик һуулгаха, глаукомо үбшэн аргалха шэнэ түхэлэй операци гэхэ мэтын олон зүйлнүүд СССР-эй Медицинын эрдэмэй академиин гэшүүн-корреспондент, профессор С. Н. Федоровой хүтэлбэрилдэг медигүүдэй коллектив бэелүүлдэг байна.

Москвагай Нюдэнэй микрохирургиин эрдэм-шэнжэлэлгын институдай ажал ябуулга жэлһээ жэлдэ үргэдэнэ. Мүнөө жэл бүхэндэ 23 мянга шахуу хүн эндэ аргалуулдаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. Н. Федоров операци хэхынгээ урда тээ.

ТАСС-ай фотохронико.

ГАЗАРАЙ ХҮДЭЛЭЛГЭ БА ВУЛКАНУУД ТУХАЙ

БҮМБЭРСЭГ ДЭЛХЭЙГЭЭ харахадамнай, зосоохинь огто хубилдаггүй шэнги юм. Харин тэрээн доторнай элдэб зүйлнүүд боложол байдаг. Энэнь илангаяа газарай хүдэлхэдэ, мүн вулкануудай тэһэрхэдэ, элитээр үзэгдэдэг. Эдэнь хаа хаанагүй бэшэ, харин тусхай мэдээжэ газарнуудта болодог. Тэдэнэй нэгэ зононь бүхы Номгон далай, Урда ба Хойто Америкэ, Аляска, Камчатка, Курильска аралнууд болон Япон дээгүүр гаража, Индонезиин урда хубяар буурадаг юм.

Хоёрдохи зононь Дундада далай, Турци, Кавказ, Дунда Ази дээгүүр, Байгал шадархи дайда, Хитад болон Зүүн Энэдхэг дээгүүр һунана.

Хоёр—гурбан жэл болоод лэ газар тон ехээр хүдэлдэг, мүн вулканууд тэһэрдэг. Тэдэнэй хаана болодогынь хүнүүдтэ ехэ удха шанартай. Жэшээнь, 1966 ондо Ташкент шадар болоһон газарай хүдэлэлгэ балай ехэ бэшэ, жэлдээ хэдэн зуугаад тиимэ хүдэлэлгэнүүд болоҗо байдаг гэбэшье, Монголой Губи-Алтайда болоһон айхабтар ехэ газарай хүдэлэлгэһөө һүрөөтэйгөөр үзэгдэжэ, хүн зониие сошордуулһан байна.

Газарай хүдэлэлгэнь сагай ошохо бүри олошорно гэжэ ажаглагданхай. Энээнэй шалтагааниинь гүйсэд эли бэшэ юм. Юундэб гэхэдэ, бидэнэр Газарай гүндэ юунэй болоҗо байһые һайн мэдэхэгүй байнабди. Гэбэшье эдэнние ходо ажаглажа байдаг тула хэдыдэ болохыень тухайлдаг болонхойбди. Тусхайлбал, 19 жэл үнгэрөөд лэ болодог һара-наранай түлхисэтэй (приливтэй) тэдэнэй зариманиинь тудалдадаг. Жэшээнь, 1966 ондо Ташкент болон Монголһоо гадна, Киргизи, Хитад болон Дагестанда газар хүдэлһэн юм. Тиин 19 жэл болоод, 1985 ондо Мексикэ болон Колумбида газар ехээр хүдэлжэ, вулкан тэһэржэ, олон мянган хүнэй амн наһан алдагдаа һэн.

Дэлхэй дээрэ жэлдээ хэдэн арбаад мянган газарай һулахан хүдэлэлгэ боложол байдаг. Тиин ехэтэй, багатайнь бултыень сейсмографууд тэмдэглэн адагладаг юм. Тиин хаана газар хүдэлхөөр янзатайб гэжэ яһала зүбөөр уридшалан мэдэгдэдэг. Тиигэжэ 1978 ондо Мексикэдэ, 1984 ондо Таджикистанда газарай хүдэлхэеэ байһаниинь урид мэдэгдэһэн юм. Мүн 1985 ондо Мексикэдэ газарай ехээр хүдэлхэеэ, мүн Колумбида вулканай тэһэрхэеэ байһаниинь урид таагдаа һэн. Теэд хүн зон олонтой Колумбиин тэрэ нютагуудһаа правительствань хүнүүдые нүүлгэхэ хэмжээнүүдые саг соогоо абажа шадаагүй, тиигээдшье хүнүүдынь өөһэдөө балай ехэ эрдэм һургуулигүй тула эрдэмтэдэй һэргылэлтые ехэ хайхараагүй байха юм. Тиигэжэ 25 мянган хүн хосорһон гээшэ. Энэнь манай зуун жэлдэ хүнүүдэй тиимэ олон мянгаараа хохидоһон хоёрдохи аюул болоно...

Манай орондо газар хүдэлэлгэ болон вулканай тэһэрэлгэһээ хүнүүдэй иимэ олоороо хохидохонь тон бага болгогдонхой гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Газарай хүдэлдэг нютагуудта ажаглалтын станцинууд олоор байгуулагдажа, газарай тон багаханааршье хүдэлөө һаань, тэмдэглэжэ байдаг юм. Тэдэнэй хэзээ болодогынь жэл ерэхэ бүри зүбөөр уридшалан мэдэгдэдэг болоҗо байнхай. Жэшээнь, Камчаткын бүхы вулкануудай хэзээ тэһэрхэнь олон жэлэй туршада зүб таагдана бшуу.

И. НЕРСЕСОВ,
Армениин ССР-эй АН-ай гэшүүн-корреспондент, СССР-эй АН-ай Газарай физикын институдай сейсмологиин талаар Эрдэмтэдэй соведэй түрүүлэгшэ.

Дүлэтэ жэлнүүдэй баатарнууд

ДҮРБЭН БАЛТА

[Түгэсхэл. Эхиниинь майн 13—14-нэй номернуудта].

Имагтал коммунистын харюусалга, сэрэгэй журам намда иимэ шиидхэхы алхам хэхэ хүсэ олгоно. Ши, хүбүүмни, энээниие хожом ойлгохо байхаш...»

Сталинград худар тэмсэлэй орьёлон байһан үеэр 1942 оной августын 6-най үдэр жолоошон Сапачтай болон үшөө хоёр сэрэгшэдтэй дайшалхы даабари дүүргэжэ ябахадаа, офицер-коммунист Цогто Номтоевой харуулһан шэн зориг мүнөө олондо мэдээжэ. Ямар бодолой үндэһэн дээрэһээ энэ хэсүү бэрхэ аюулһаа амиды үлэхэ хүсэ, арга олоһоноо ахамад уран зохёолшо «Хүсэн» гэһэн ном соогоо тайлбарилһан байха.

1938 ондо манай Тураасгайда эхин шатын һургуули даагша байһан Игнатий Константинович Мосолоевтой би, шабинь, дүшөөд шахуу жэл болоһон хойно уулзаһан гээшэб. Тэрэмни Баргажанай Баян-Голдо һуудаг хүн байгаа бшуу.

1943 оной апрелиин 21-дэ Старая Русса городой хажуудa 14-дэхи агаарай-десантна гвардейскэ полкын обороно барижа байһан үеэр иимэ ушар болоһон байна. Ротын политрук ахалагша лейтенант Мосолоевые полкын командир дуудаба ха. Модо хахадай зайда арада байһан командна пункт тээшэ сержант Андрущагые абаад ошобо ха.

Зүгөөр Ловать голдо шудхадаг нэгэ бишыхан горхо зубшаад, нюурай хойгуур үдэшэлэн тээ бургааһа далдалан ябаһан энэ хоёр ямар зангын аманда сэхэ орохоёо ябаһанаа хаанаһаа мэдэхэ бэлэй.

Гэнтэ Мосолоевой шэлэ хүзүү руунь шанга гэгшын сохилто бууха, мэдээ ороходонь, хоёр гарынь арадаа хүлеэтэй, хоёр немец нюур тээшэ автомадаар зангажа байба ха. Үшөө хоёр немец сержантыень хороогоод байба.

«Ямар бузараар тагнуулшадай гарта сэхэ орогдобо гээшэб? Эдэнэртэ заатал һаа, «хэлэн» хэрэгтэй... Намда, коммунист-офицертэ, амиды үлэхэ бэрхэтэй болобо ха даа... Нэгэ арга бэдэрхэ, мултарха...» — иимэ бодолнууд нюурай эрье зубшаад, баруулжаа туулгажа ябаһан Мосолоевой толгой соо лугшан хадхажа ябаба.

Харанхы болохын урда нюурта ородог нөөхи горхо тэмгэ гараха болоходоо, дайсад газарта һуужа, сабхинуудаа тайлаба. Нэгэниинь Мосолоевой гарай уялаа тайлажа, сабхияа тайлахые зангаба. Энэл үедэ секундын зай һамбаашалан бүхы шадалаа зангидажа, дайсанай үргэн багта шарбатарнь ёбороод, Мосолоев хэды харайхадаа, тэрэ нюурай хүйтэн уһа руу һүрэжэ ороһон байгаа.

Дайсад хойноһоонь ороогүй, буудаашьегүй. Манайхинай ара талада гэнтэ буугай һүрэбэл ямар хойшолонтойб гэжэ тагнуулшад ойлгоо һэн бэзэ...

Гурбан ондоо фронт дээрэ ушарһан энэ үйлэ хэрэгүүд нэгэ һудаһаараа адлирхуу удхатай гэе. Юундэб гэхэдэ, гурбан сэрэгшэд бэеэнь ушарһан аюулай үедэ эгээл түрүүн коммунистын нэрэ хүндэ, харюусалга тухай бодомжолходоо, шэнэ хүсэ нэмэн, зоригоо зангидажа, эсэстээ дайшалхы даабари дүүргэһэн, илалта түйлаһан байна бшуу.

Тэрэ Даша-Доржо Цыренжапов 1943 оной январь соо Ленинград шадар Синявинска хаданудай дэргэдэ хүндөөр шархатахадаа, хоёр нюдэ харахагүй болоһон юм.

Зүгөөр үдэшэжэ ерэһэн тэрэ солдадай Ород нютагһаань ябаһанай һүүлээр, нэгэдэхи группын инвалид, дайшалхы Улаан Тугай орденой кавалер миин һуугаа гээ гүт? Үгы! Гуша гаран жэлдэ нютагтаа парторгоор хүдэлжэ, ехэ хэрэг бүтээһэн, тоонто нютагай түхэл шарайе һэргээлсэһэн габьяатай. «Правдын» корреспондент А. Старухин түбэй газетын хуудаһанда толилуулһан «Хүшөө дээгүүр гулабхаанууд» гэһэн очерк соогоо энэ ёһотойл коммунистын ажал хэрэгые бүхы орон соо мэдээжэ болгоо һэн. Энэмнай үүсхэлшэ, шэнэ юумэндэ һэргэг, түргэн бодолтой, һанаһанаа сэхэ табидаг хүн байһан юм.

«Намайе тэмсэл абараа юм даа. Муугаа урдаа баряад һуугаа һаа, үни һалаһан байха һэм гэжэ һанагшаб... Мүнөө үхибүүдни хүл дээрээ гаража байна даа», — гэжэ нэгэтэ зун ябахадамни, хэлэжэ һуугаа эгша һэн.

Тэрэ гэһээр олон жэлнүүд үнгэршэбэ. Мүнөө мэдэхэдэмни ехэ Базарынь врач, Солбонинь — уран зурааша, Ленинградта дээдэ профсоюзна һургуули дүүргэһэн Сэсэгмань совхоздо профкомой түрүүлэгшэ, тэрэ ябахадамни бага байһан одхон Сэрэгмань Ленинградта эмшэлэгшээр ажалладаг юм байбал. Һонин даа! Басагадай Ленинград тээшэ тэгүүлһэн нэгэ удхатай бэзэ?

Партиин даабаряар ара талада үлэһэн коммунистнууд ямар сэхэ сэбэр, зониие дахуулжа ябагшад байгаа гээшэб! Нэгэ коммунистын дүлэтэ үгэнүүдые би мартадаггүйб.

1941 оной ноябриин һүүл багаар манай конторо соо суглараһан зоной партиин Хэжэнгын райкомой инструктор Дүлзэн Раднаевай үгэ хэлэхыень хүлеэжэ ядажа байһан ушар мүнөө гайхалтай байха ёһогүй.

Арбанай лаампын һулахан гэрэлдэ тэндэ сугларһан зоной һанаата болоһон шарайнууд бүришье зүдэрүүгээр харагдажа байгаа һэн ха. Зүгөөр Дүлзэн Раднаевай дүлэтэ халуун үгэнүүдые сэдьхэлэй оёорто хадууҗа һууһан хүн бүхэн үдэшэ орой гэр тээшээ ошожо ябахадаа, аяар тэрэ ерээдүй Агуу Илалтын туяада найдаха үрэһэнэй халуунаар жэгнэжэ байһые мэдэрһэн байха гэжэ һанагшаб. Һүүлдэнь Москва шадарһаа баярта мэдээсэлэй ерэхэдэ, энэ хүнэй тэрэ үдэшэ найдуулан хэлэһэн үгэнүүдые эжэлүүдгүй һанаһан байха зэргэтэй.

Бултанай урда ябаха нангин харюусалгаяа үндэрөөр мэдэрһэн миллион коммунистнуудай хүн бүхэнэй баатар хэрэгүүд хамтаржа, Агуу Илалтые асараа гэхэ гү, али ураар найруулан хэлэбэл, фашизмын бодхооһон нүгэлтэ гэрэй һүүлшын углууе үнэһэн тоборог болгоһон дүрбэдэхи балта болоо гэе.

* * *

Мүнөө он жэлнүүдэй ябаха бүри тэрэ холын үйлэ хэрэгүүд улам хурсаар туяарһан мэтээр харагдана, хүн бүхэнэй досоо буладаар шэрээһэн мэтээр ябана. Юундэб гэхэдэ, Агуу Илалтын үнэ сэн хэлэшэгүй хүшэр байгаа. Эгээл эрхим хүбүүд, басагаднай эдир залуудаа тэрэ тэмсэл соогуур унаа.

Үнгэрһэн жэлэй сентябрь соо Латвида ябахадаа, Ригэ хотоһоо холо бэшэ оршодог концлагериин һууридa баригдаһан мемориальна комплекс хаража, зүрхэ сэдьхэлни доһолоо һэн.

Хүжэ ногоон ой модоор хүреэлэгдэһэн ехэ талмай дээрэ дайнай үедэ Прибалтикада бии болоһон 7 лагериин эгээл томонь болохо, Саласпилсын энэ лагерь 1941 оной намар хэгдэжэ, 1078 үдэр соо элдэб газарһаа эндэ асарагдаһан зоной тамын орон болоһон юм ха.

Энэ талмайн тэг дундань гурбан хүнэй, углуунуудаарнь дүрбэн хүнэй арбаад метр үндэртэй түмэр-бетон фигуранууд элдэб янзаар байна. Тэдэнэр өөр өөрын тайлбаритай. Талмайень тойроод, хүнүүдэй гороолдон ябаха асфальт харгын газаа тээ, шулуугаар шудхажа хэһэн бараагуудай хананууд, харин тэдэнэй байһан һууридань ургамалай һөөгүүд тарялтай надхана.

Эгээл шухала, нангин газарынь мүнхэ зулын носодог түмэр-бетон ута табсан. Тэрээнэй досооһоонь метрономой сохидол нэгэ жэгдээр тоншожо, газар дорьбоһон шэнгеэр үзэгдэхэ юм. Эндэ һалаһан 100 мянган хүнүүдэй зүрхэн мүнөө лугшажа, эндэ ерэгшэдтэ тэрэ сагые һануулна гэһэн удхатай.

Зулын дэргэдэ, сэсэгүүдые табяад, абяа шэмээгүй оршон байдалда тэрэ үбшэнтэй сохидол шагнажа байхада, досоо аягүй болохо, элдэб бодолнууд түрэхэ жэшээтэй байна. Тойроод байһан ой модон гэнтэ найгалдаһан хүнүүдэй дүрсэнүүд болоод нюдэндэмни харагдахадал гэжэ, һалхинай эшхэрээн тэдээнэй ёолоон мэтээр шэхэндэмни соностоходол гэжэ байгаал!

Эндэ гэнтэл багадамни дахуулжа ябаһанаа һураггүйгөөр һалаһан манай Базаржабай Дамба, хүршэ байһан Очирой Галсан, Түшэн хурайхай болон нютагаймни хүбүүд тухай, тэрэ Дарбагайн хүтэлдэ ушарһан ород хүгшэнэй ганса Иван тухай бодолнууд, үхибүүн наһанайм тэрэ холын үдэрнүүд толгой соомни ороходол гэжэ байгаа һэн.

Харин һүниин тэнгһээ хойно бузар муухай зүүдэ зүүдэлээд, ухаа алдажа, һэрихэдэмни бэемни хүлэршөөд байгаал. Теэд яахабши? Сэдьхэл хүдэлхэдөө, иимэ хойшолонтой байдаг гүбэ.

«Дайн гээшэ — манай зүрхэнэй шарха» — гэһэн үгэнүүдэй удха унгиие бэе дээрээ үзөөд байхадаа, үниһөө хойшо үзэһэн, хараһан, ажаглаһан, шэнжэлһэн олон зүйлнүүдэй үндэһэн дээрэһээ холболдон гараһан эдэ мүрнүүдээ юугээр түгэсхэхэ тухай түсэб тэрэл һүни толгой соомни ялас гэһэндэл гаража ерээ бэлэй.

Николай ГАЛДАНОВ.

«АЖАБАЙДАЛАЙ ҮНГЭ ШАРАЙ ҺАЙХАН...»

Бүрхэг, хаһагүйхэн үдэрнүүдэй юрьеэн соо эсэжэ мэнэршэшоод ябатараа, уран зурагай музейн үүдые хүсэлэн татажа ороо бэлэйб. Гоё һайхан зурагуудые хаража, нюдөө хужарлуулаад гарахадам, сэдьхэлни шэдитэ аршаангаар угаалгаһандал болобо. Оршон тойронхи бүхы юумэн һаруул гэрэлээр туяатаһандал үзэгдөө. Искусствын гайхамшаг ехэ хүсэн тухай олон хүн бэшээ юм аабза, үшөөшье бэшэхэ. Зүгөөр һанаандамни һаруул дурасхаал үлөөһэн зурагуудай автор тухай хөөрэхэ хүсэлэнтэйб. Тэрэ хадаа залуу уран зурааша Бальжинима Доржиев мүн.

— Бальжинима, хэдыдэ, хайшан гээд зураг зуража эхилээ һэмта? — гэжэ Бальжиниматай уулзаад байхадаа асуугааб.

— Хэдыдэ, хайшан гээд гэжэ хэлэжэ шадахагүй байнаб. Багаһаал зураг зураха дуратай байһан хаб. Хүгшэн абамни түмэршэ дархан юм һэн, эжымни бага сага зурадаг бэлэй. Һургуулида ороһон хойноо ханын газетэнүүдые шэмэглэдэг, альбом, элдэб булангуудые түхеэрэлсэдэг һэм. 1981 ондо Ленинградай Репинэй нэрэмжэтэ уран зурагай дээдэ һургуули дүүргээд, нютагаа бусааб. Зурагууд хойно хойноһоо мүндэлнэ,— гэжэ уран зурааша даншье тобшохоноор намда харюусаа бэлэй.

Бальжинимын зохёохы ажал тухайгаа ондоо юумэ хөөрэхөөр бэшэ шэнги байхадань, музей соо, мастерскойдонь байһан зурагуудые, буулгабаринуудые анхаралтайгаар шэнжэлжэ ороob.

«В. И. Ленин Дворцово талмай дээрэ үгэ хэлэнэ» гэһэн тоһон шэрээр бүтээгдэһэн дипломно хүдэлмэринь «Творчество» гэжэ журналда толилогдоод, харагшадай үзэмжэдэ дурадхагдаһан юм. Агуу ехэ вождь арад зонтоёо нангин холбоотой гэһэн бодолоо уран зурааша энэ зурагтаа дамжуулжа шадаа.

Саашадаа залуу мастерай биирэ дороһоо «Дарима», «Талада», «Бороо», «Хүбүүн ба морин» гэхэ мэтын пейзажна һонирхолтой зурагууд мүндэлһэн байна. Пейзаж зурахадаа, юрэл байгаалиие зурагдахаһаа гадна байгаали хүн хоёрой харилсаа холбооe, хүнэй зохёон байгуулхы ажалые харуулна.

«Ажабайдалай үнгэ шарай һайхан, зуражал байһайб гэхээр»,— гэжэ Бальжинимын хэлэһые һанаандаа оруулан, зурагуудыень шэнжэлнэб.

...Захагүй үргэн талада адуушa хүбүүн басаган хоёрой һүрэгэйнгөө дэргэдэ амаржа һуухые зурагуудай нэгэн дээрэ харанабди. Нажарай нэран доро сэсэгтэ тала һолонгын долоон үнгөөр ялбаһандал үзэгдэнэ. «Талада» гэжэ нэрлэгдэһэн энэ зураһаа энхэ амгалан байдалай арюухан һэбшээн һэбшээлхэдэл гэжэ, хүнэй зүрхэ сэдьхэл зөөлэрүүлнэ. Нүгөөдэ зураг дээрэ талын бороотой ушарһан залуушуулые харанабди. Эдэмнай үбһэ хуряалгада гараһан студентнэр лэ хаш. Тээ саана бухалханууд обойно, газарта хадхаатай асанууд харагдана. Түүдэг табяад, гитарын ирагуу дэмжэлгэ доро дуу дуулажа һууһан хүбүүд, басагад ажабайдалай бүхы үнгэ шарайе залуугай абьяастайгаар магтана... «Хүбүүхэнэй этюд», «Хүбүүн ба морин» гэһэн багахан зурагууд тухайнь хэдэн үгэ хэлэмээр. Балшар наһанайнгаа он жэлнүүдые ой ухаандаа һэргээжэ гү, али оршон тойроной үзэгдэлнүүдые адаглажа урлаһан эдэ бүтээлнүүдынь угаа һонирхолтойнууд. Үхибүүдэй зан абари, түхэл шарайнууд хурсаар, тодоор зурагданхай. Амидаралта юртэмсын амисхаалые, һалхинай эшхэрээе, газарай үнэрые уран зурааша дамжуулна...

Арадаймнай түүхын һүр жабхаланта хуудаһануудые — граждан дайнай ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үеын үйлэ хэргые ... раглаһан «Хахасалга... тын һайндэр» гэхэ ... тээлнүүд Б. Дорж... юм. Уран зураашы... ажалай гол темэ ямар... нютагаа, захагүй үргэ... дайдаяа, ажалша бэ... зоноо залуу уран... магтана. Тэрэмнай ... уран хэлээр өөр ... сэг тухайгаа хэлэхэ ... хабатай хүн гээшэл.

Үнгэрһэн зун Мос... гэргэгдэһэн залуушуу... студентнэрэй Бүхэ... стивальда Бальжини... жиев хабаадалсаа ... хы ажалаа улам ... ядерна дайнда ... удхатай шэнэ бү... бүри олоор урлах... тэй фестивальһаа ... һан юм. Тэрэ түсэб... зурааша яһала ... бэелүүлжэ байна, ... ын выставкэнүүдт... һан зурагуудыень ... тэрэнэй зохёохы ... рэн тодоржо, ур... риинь ургажа бай... хаар.

Б. ТУ...
Эрхүүгэй ...
университедэй ...
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б...
Ф. СОРОКИНО...

СПОРТ

ҺОНИРХОЛТОЙГООР ҮНГЭРӨӨ

Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ манай газетын дамжуулгын кубогта хүртэхын түлөө урилдаан һаяхан үнгэргэгдэбэ. «Буряад үнэн» газетын заншалта XXXVII энэ урилдаанда хабаадагшад — Улаан-Үдэ хотын спортын бүлгэмүүд, клубуудай команданууд болоно. Редакциин кубогта хүртэхын түлөө майн 2-то үнгэргэгдэһэн урилдаанда спортын бүлгэм, клубуудай команданууд хабаадалсаагүй байһан. Тиимэһээ энэ мүрысөөн стадион дээрэ үнгэргэгдэхэдөө сугларагшадые ехэтэ һонирхуулдаг болонхой.

— «Буряад үнэн» газетын дамжуулгын кубогта хүртэхын түлөө үнгэргэгдэхэ заншалта урилдаанда хотын спортсмэнүүдэй арбан табан команда сугларба. Командын гэшүүдэй дунда хурдан солбоноороо мэдээжэ болоһон спортсменүүд олон. Тэдэнэй дунда Надежда Виноградова-Мироманова, Татьяна Панькова, Татьяна Золотарева, Сергей Журавлев, Владимир Вихарев болон бусад бии, — гэжэ мүрысөөнэй ахамад судья, бүхэсоюзна категориин судья В. Л. Балдаев хөөрэнэ.

Басагад түрүүлэн урилдаанда табигдажа, хоорондоо шанга тулалдаа эхилнэ. Эндэ «Буревестник», «Трудовые резервы» бүлгэмүүдэй нэгэдэхи командануудай түлөөлэгшэдэй дунда ёһотойл шанга тулалдаан болобо. «Буревестнигэй» гэшүүн Татьяна Панькова урилдагшадые толгойлон дүрбэн зуун метрэй зайда һуга харайн урагшаа шуумайба. Тэрэнэй хойноһоо «Трудовые резервын» Татьяна Золотуева, «Буревестник» бүлгэмэй хоёрдохи командын Лариса Зубкова, «Трудай» Альбина Ленталь гэгшэд эрхимлэгшэһээ хэдэхэн алхамаар гээгдэнхэй, урилдаагаа дүүргэбэ. Хоёрдохи ээлжээндэ — 300 метрэй зайда урилдахаар бэеэ зэһээд байһан «Буревестнигэй» Маргарита Мисюра эстафетэ абамсаараа урагшаа тэгүүлбэ. «Трудовые резервын» түлөөлэгшэ Татьяна Фетисова, тэрэниие хүсэхэл эрмэлзэлтэйгээр гүйжэ мэдэбэ. Маргарита өөрынгөө зайе түрүүлэн дүүргэжэ, командынгаа гэшүүн Ольга Титовада эстафетээ дамжуулба. Энэ үедэ Фетисовашье ерэжэ, «Трудовые резервы» бүлгэмэй түлөөлэгшэ, уласхоорондын классай спортын мастер Надежда Виноградова-Мироманова гүйшэбэ. Ольга Титова нүгөөдэһөө зааха урилдажа, һүүлшын зай дээрэ байһан командынгаа түлөөлэгшэ Вера Чистяковада дамжуулбал даа. Надежда 200 метрэй зайда урилдахадаа «Буревестнигэй» командын харуулһан сагые хэдэхэн секундаар ахижа үрдеэ ха юм. Тиин һүүлшын зайда гараһан «Трудовые резервын» түлөөлэгшэ Светлана Акулова одоол хурдан солбон байһанаа харуулаа. Тиигэжэ «Буревестнигэй» түлөөлэгшые нэгэл секундаар урилдажа, командаяа түрүү һууридa гаргажа шадаба. «Трудовые резервы» командын басагад бүхы зайгаа 2 минута 17,3 секунда соо гаталжа, «Буряад үнэн» газетын дамжуулгын кубогта хүртэбэ. Үнгэрэгшэ жэлэй урилдаанда эрхимлэһэн «Буревестнигэй» нэгэдэхи команда мүн лэ иимэ саг харуулһан юм. Мүнөө эдэнэр хоёрдохи һуури эзэлбэ.

Хоёрдохи ээлжээндэ спортын бүлгэм, клубуудай хүбүүд урилдажа, стадиондо сугларагшадай анхарал татаба. Эдэнэрэй дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө мүн лэ шанга мүрысөөн болоно. Эдэнэрэй түрүүлэн урилдагшадынь 800 метрэй зайда гүйгөө ха юм. «Буревестник» бүлгэмэй командын гэшүүд нүгөөдэ — «Трудовые резервын» солбон хурдан хүбүүдтэ мүхөөгөө үгтэхэгүйн түлөө үсэд нэтэрүү оролдолго гаргаһаниинь һайшаагдаа. Юуб гэхэдэ, урилдаанай эхилхэдэ «Трудовые резервын» хүбүүд түрүүшын хоёр зайнуудые хоёр, гурбан алхамаар урид өөһэдынгөө зайнуудые дүүргэһэн байба. Эндэл «Трудовые резервын» команда түрүүлхэнь ха гэлдэгшэдшье стадиондо сугларагшадай дунда олон байгаа бэлэй. Харин — 100 метрэй зай бултанай асуудалда харюу үгэхэ байба. «Буревестник» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Сергей Викулин нүхэрһөө эстафетээ абамсаараа сэхэ урагшаа шуумайшаба. Урдань «Трудовые резервын» түлөөлэгшэ Эдуард Сластин гаранхай ябаа. Ойро зурахана хүсэ шадалаа нэмэн гэнтэ урагшаа гарахадаа, нүгөөдэеэ нэгэл секундаар урилдажа, командадаа түрүү һуури эзэлүүлжэ шадаһаниинь һайшаалтай. Эдэнэр бүхы зайгаа 3 минута 21,1 секунда соо гаталжа, үнгэрэгшэ жэлэйхидэл редакциин дамжуулгын кубогта хүртэбэ. «Трудовые резервын» команда хоёрдохи һуури эзэлээ.

Урилдаанда түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн командада, спортсменүүдтэ «Буряад үнэн» газетын дамжуулгын кубок, грамота, дипломууд барюулагдаа.

Жэл бүри үнгэргэгдэдэг заншалта урилдаанда спортын зарим бүлгэм, клубууд, олон тоото студентнэртэй институдууд үсөөн команда табина, зариманиинь мүрысөөндэ хабаадахаяа болижо байнхай. Жэшээнь, мүнөө үнгэргэгдэһэн урилдаанда «Спартак», «Урожай» бүлгэмүүдэй, ЛВРЗ-гэй спортын клубай (эхэнэрнүүдэй), технологическа институдай нэгэшье команда эльгээгээгүй байһаниинь гайхалтай.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

СЭРЭГШЭДЭЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭД ЭРХИМЛЭЭ

«Буряадай залуушуул» газетын, «Спартак» бүлгэмэй шанда хүртэхын түлөө заншалта урилдаан үнгэргэгдэбэ. Улаан-Үдэ хотын Революциин талмайһаа эхилһэн урилдаан Тарбагатай тосхон хүрөөд, гэдэргээ бусаа гэхэ гү, али 100 километрэй зайда болоһон байна.

Арбан долоодохёо үнгэргэгдэһэн урилдаанда «Труд», «Буревестник», «Урожай», «Спартак», түмэр замшадай «Локомотив» бүлгэмүүдэй, авиационно заводой «Забайкалец» клубай команданууд, Совет Армиин түлөөлэгшэд хабаадалсаба.

Түрүүшын шатада сэрэгэй албанда байһан республикын суглуулагдамал командын гэшүүн, СССР-эй спортын мастер Сергей Борголов арбан километрэй зайе хамагһаа урид түгэсхэбэ.

«Буревестник», «Труд», бусад бүлгэмүүдэй команданууд эдэнэрэй хойноһоо һубарилдан дабшаа.

Сэрэгшэдэй командын гэшүүн, спортын мастер Геннадий Горбачев түрүүлэн урилдаагаа түгэсхэбэ. Сэрэгшэдэй команда бүхы зайгаа 5 час 32 минута 05 секунда соо гаталжа, XVII эстафетын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

«Забайкалец» клубай бүлгэмэй команданууд удаадахи хоёр һуури эзэлээ. Эдэнэр эрхимлэгшэдһээ 6—7 минутаар хожомдоһон байба.

Шата бүхэнэй дүн гаргахаад, спортын мастернууд Роман Лебедев, Геннадий Темников, уласхоорондын классай спортын мастернууд Владимир Кулинич, Владимир Шевляков, бусад түрүүлэн ерэһэн байба. Спортын ветерануудай дундаһаа СССР-эй спортын мастернууд Федор Капустин, Андрей Бурлаков гэгшэд түрүүлжэ шадаа.

Урилдаанда түрүүлжэ гараһан спортсменүүд редакциин дурасхаалай бэлэгүүдээр шагнагдаа.

Н. ИВАНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Социалис үнэн зүб харaa бодол батадхаха» — түрүү бэшэг. «Үдэр бүхэнөө—үндэр ургасада»—хабарай тарилгын ябаса харуулһан тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Кино ба ажабайдал» — СССР-эй кинематографистнуудай V съездын хүдэлмэри тухай ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Ороной Эдеэ хоолой программа: ашаг үрэ ехэ болгохо арга нөөсэнүүд». «Хамһабариин ажахынуудые саашадань хүгжөөхэ шэнэ шата» — А. Ошоровой статья. «Гол шэглэлнүүдэй мүрнүүдэй саана» — «Түрүүшын алхамууд» — В. Матвиевскиин фото-мэдээсэл.

Гурбадахи хуудаһанда. «Социалис мүрысөөн». «Түрүүшүүлэй зэргэдэ яажа жагсахаб» — В. Власовай статья. Театр. «Комиссар» — В. Матхановай рецензи. «Чернобыльскэ АЭС-тэ болоһон үйлэ хэрэгүүд тушаа». «Хажуудаш найдамтай нүхэрэй альган байха»—ТАСС-ай материал.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Шэнэ һонин» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Рояль, ятаг ба дуун» — Г. Халбаева, Е. Юшина гэгшэдэй статья. Спорт. «Самботой найдамтайгаар нүхэсэхэдэ»—Е. Румянцевай статья. «Буряадай арадай уран зохёолшо тухай» — Ю. Будаевай корреспонденци. «Хүн зониие тоололгын бүхэсоюзна хэмжээ ябуулга уггуулан». «Бидэ хэдыбибди?»— Н. Цыбиковагай корреспонденци. Соносхолнууд.

АЙХАБТАР ЕХЭ ҮРИ ШЭРИ

НЬЮ-ЙОРК. Имагтал үнгэрһэн жэлдэ Сахараһаа урагшаа оршодог дэлхэй дээрэхи эгээл үгытэй ядуу байдалтай Африкын оронууд промышленна талааараа хүгжэнги баруунай гүрэнүүдтэ 7 миллиард долларой үри шэрнеэ хуби хубяарнь түлэхэ баатай болоһон байгаа. Тиихэдэ түүхэй эдүүдэй үнэ сэнгүүдые зорюута доошолуулһанай ашаар баруунай гүрэнүүд эдэ оронуудһаа үшөө 5 миллиард шахуу доллар һорожо абаһан байха юм. Африкын түбидэхи хүндэ хүшэр экономическа байдал тушаа ООН-ой Генеральна Ассамблейн тусхай сессидэ бэлэдхэлэй комитедэй заседанинууд дээрэ империалис дээрмэдэхы политикын гутамшаг муухай үүргэ нүлөөе элишэлһэн тоо баримтануудые харуулһан байгаа.

ТАСС АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

СОВЕДЭЙ СЕССИ НЭЭГДЭБЭ

НЬЮ-ЙОРК. Гүрэнүүдэй мэдэлдэ байдаг Номгон далай дээрэхи аралнуудай байдалые хаража үзэхэ зорилготой тусхай Соведэй 53-сесси ООН-ой штаб-байшан соо нээгдэбэ. Эдэ аралнууд дээрэхи байдал уласхоорондын эмхиин һанааень ехээр зобооно. Микронезиие түбхинүүлэн нютагжуулха хэрэгээ түгэсхэхэ гэһэн хараа бодолоо США эдэбхитэйгээр бэелүүлжэ, тэрэниие Номгон далай дээрэхи дайн сэрэгтэ түгэс бэлэдхэлтэй газар болгохые шармайжа байна.

Харгалзалга тухай хэлсээе, ООН-ой Уставые хазагайруулжа, США Микронезиин зарим хубинуудые дарлан мүлжэхые һэдэжэ байнхай. Тиихэдээ Пентагоной зангаһаа тэдэниие гаргуулхагүйе ехэтэ оролдоно. 10-оод жэлэй хугасаа соо Микронезиие дарлан мүлжэжэ байһанаа сагааруулхын түлөө эндэхи хүн зониие үргэжэ, хүл дээрэнь гаргахые оролдожо байнабди гэжэ американ делегат П. Бирн хэлэбэ. Бодото дээрээ энэ хэлэһэн үгэнүүдынь тон худал хуурмаг байна бшуу.

ПХЕНЬЯН. «Номгон далайн эмхи» байгуулха гэһэн американ империализмын ба япон хархис хүсэнүүдэй һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүгээр мэдүүлэгдэһэн Совет правительствын байгша оной апрелиин 23-да хэһэн мэдүүлгэ соохи дурадхалнуудые корей арад бүрин хүсэдөөр һайшаан дэмжэнэ гэжэ «Нодон синмун» газетэ бэшэнэ.

Мүнөө үедэ США —Япон —Урда Корей гэдэг гурбан талын сэрэгэй бүлэглэл байгуулха ябуулганууд үргэлөөр бэелүүлэгдэжэ байна. Вашингтон ядерна болон химическэ шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүдые Ази түбидэхи, Номгон далай дээрэхи олон тоото баазануудта тараан

ГҮЙСЭД ДҮҮРЭНЭЭР ДЭМЖЭНЭ

тодхожо байнхай. Азиин — Номгон далайн оршондо амгалан тайбан ба аюулгүй байдал бэхижүүлхые СССР үнэн зүрхэнһөө хүсэнэ, эндэ байгуулагдаһан гүрэнүүдэй аша түһые хүндэлнэ гэжэ Совет правительствын мэдүүлгэ элирхэйлэн гэршэлнэ.

ХАНОЙ. Эб найрамдалай түлөө тэмсэл хадаа США түрүүтэй империалис хүсэнүүдэй бүмбэрсэг дэлхэйн энэ тэрэ нютагуудта хёмороо зүришэлдөө үүдхэжэ, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээжэ байһан эрхэ байдалда бүхы дэлхэйн арадуудай бэелүүлхэ эгээл шухала зорилго болоно гэжэ Вьетнамай информационно агентство тэмдэглэнэ. Ази түбиин ба Номгон далайн оршондохи оронуудай хоорондохи этигэл найдалые, хани барисаае, хүршэ ёһоной харилсаае бэхижүүлхэ талаар Совет правительство бодото хэмжээнүүдые дурадхаба. Эдэ хэмжээнүүдые бэелүүлгэ гансал тус районодо бэшэ, харин Ази түбидэ, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха арга олгохо байна.

СДПГ-гэй ТҮЛӨӨЛЭГШЭДТЭЙ УУЛЗАБА

БЕРЛИН. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой дурадхалнууд соохи буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха тухай үүсхэлнүүд мүнөө үедэ тон шухала удха шанартай боложо байна гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккер Хойто Рейн-Вестфали гэдэг газарай правительствын премьер-министр, СДПГ-гэй түрүүлэгшын орлогшо И. Раутай, Саар газарай правительствын премьер-министр СДПГ-эй газарай эмхиин түрүүлэгшэ О. Лафонтентэй уулзахадаа тэмдэглээ.

Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха, замбуулинай дайдада буу зэбсэг гаргалгые зайсуулха, ядерна буу зэбсэг үгы хэхэ, али алиндань ашатай түһатай харилсаае хүгжөөхэ талаар дэлхэйн бүхы хүсэнүүдэй хүсэлэл оролдолгонуудые эдэбхижүүлхын түлэ ГДР саашадаашье ехэ оролдолго гаргаха юм гэжэ Э. Хонеккер мэдүүлбэ.

Уласхоорондын байдалай орёо түгшүүритэй боложо байһан үедэ эб найрамдалай түлөө, буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө, шахардуу шанга байдалые һуларуулхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ шухала гэжэ хоёр тала тэмдэглээ.

ШАГНАЛНУУД БАРЮУЛАГДАБА

ВАШИНГТОН. Бүлэг американецуудые «Эрхэ сүлөөгэй медаляар» шагналгын ээлжээтэ баяр ёһолол Сагаан байшан соо болобо. Урда урдын жэлнүүдэй иимэ баяр ёһололнуудтал адли, коммунизмда зүрюу харша номнол үүсхэгшэдэй, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгын, мүнөөнэй захиргаанай тала баригшадай Холбоото Штадуудай үндэр дээдын правительствэнна шагналнуудта хүртэдэг байһыень үшөө дахин элирхэйлэн харуулаа.

Мүнөө жэлдэ Холбоото Штадуудай хуули гаргадаг дээдын зургааһаа гарахаяа байһан американ конгрессэй 77 наһатай нашан харсага, сенатор Барри Голдуотер энэ баяр ёһолол дээрэ президентын гарһаа «Эрхэ сүлөөгэй медаль» абагшадай тоодо ороһон байха юм. Тэрээндэ шагнал барюулхадаа, президент айхабтар гоё үгэ хэлэжэ, энэ ажал ябуулагшые эхэ оронойнгоо патриот байһан юм гэжэ онсолон тэмдэглэһэн байгаа. Сэхыень хэлэхэдэ тэрэ «хуушанай ёһо баримталдаг» дайн жүрөөдэһэн мистер гэжэ үнихэнэй нэршэнхэй. Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэрэгүүдэй талаар сенадай комитедэй түрүүлэгшын тушаалда хэдэн жэлэй хугасаа соо байхадаа, Голдуотер Пентагоной бюджедые улам үргэдхэн дэбэргэлгэдэ, сэрэгэй ба гадаадын политикада дай жүрөөдэһэн проектнүүдые, тэрэ тоодо «одото дайнай» программые баталан абалгада, Советскэ Союзда зүрюу харша ябуулгануудые орон доторoo үргэдхэлгэдэ айхабтар ехэ үүргэ дүүргэһэн байгаа.

Хэдэн жэлэй хугасаа соо США-һаа Великобританида элшэн сайд байһан, миллионер-хэблэлшэн Уолтер Анненберг шагналда хүртэгшэдэй тоодо оробо. Шагнал барюулалгын үедэ президент энэ ажал ябуулагшые «хэблэлэй хэрэгтэ толотомо амжалта түйлагша» гэжэ нэрлэбэ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора 2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта —2-69-58, культуры и школ —2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие —2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-03489. Заказ № 112. Индекс 04600

Редактор Р. Б. ГАРМАЕ...